

A decorative vertical element consisting of five parallel black lines runs down the center of the page, passing through the text.

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

ŠTEV. 2
1956

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

KAZALO

Škof Gregorij Rožman: Mašniki smo	33
Pij XII.: Duhovnikova ljubezen do bližnjega	35
Ivan Ahčin: Klerikalizem	40
France Glavač: Perón in Cerkev	49
Milan Kopušar: Kam plovemo?	54
†Mons. Valentin Podgorc	56
† Andrej Jerman C. M.	57
Novice od pavsod	61
Nove knjige	63
Po katoliškem svetu	64

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Tone Vukšinič, 626 Glenhohne, Avé, Toronto 10.

U. S. A.: Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minn.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma

Trst: Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, 17, rue Charles Dupret, Charleroi, Belgique.

Čile: Rev. Ludvik Ceglar, Capellan, Casa Central, Maipo (Buin), Chile.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni za določeni.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO III

1956

STEV. 2

Mašniki smo

Škof Gregorij Rožman, U. S. A.

Mašnik. lep naš naziv, zadene v sredino tega, kar smo po ordinaciji in po nezbrisnem znamenju, ki ga nosimo v duši in ga bomo nosili vso večnost. Po njem se bistveno razlikujemo od vseh drugih verskih „ministrov“. V Združenih državah je teh zelo mnogo vrst. Nekateri o Jezusu lepo in dosti pravilno govorijo in pišejo, povdarjajo dolžnost ljubiti ga in posnemati. Častijo in ljubijo Jezusa in menijo, da so njegovi „ministri“ in se morda sklicujejo na Jan 12, 26: „ubi sum ego, illic et minister meus erit“. Pa niso in ne morejo biti ministri Sanctissimi sacramenti, nimajo mašniškega znamenja v duši, niti vsi ne verujejo v resnično pričujočnost Jezusovo v tem zakramentu.

Večna hvala Jezusu za zakrament mašniškega posvečenja. Mašniki smo: maša je centrina točka naše službe. Vse drugo duhovniško delo, ki nam je naloženo, se nanaša končno na to točko. Ali kot priprava: jutranja meditacija, spovedovanje, anticipiran brevir... Ali kot zahvala: neposredna gratiarum actio, vse molitve, deo in trpljenje „današnjega dne“, kakor smo mu rekli pri jutranji molitvi. Ali kot sad svete maše: dejanske milosti ves dan poleg pomnožene posvečujoče milosti, po kateri dobi vse naše poklicno delo in vse žrtve naše službe v božjih očeh večjo vrednost, moč v skušnjavah in trpljenju, zvestoba in vztrajnost v poklicu. Vse to izvira iz svete maše. Vse delo vsak dan pridruženo temu središču, sveti maši, je blagoslovljeno.

Maša je naše najsvetejše opravilo. Nič večjega, nič vrednejšega, nič pomembnejšega ne moremo storiti. Naš katekizem je na vprašanje: Kaj je sveta maša? odgovarjal: „Sveta maša je najsvetejše opravilo na zemlji.“ Kadar sem na vizitacijah slišal ta odgovor iz otroških ust, me je vselej pretreslo in zadelo v srce: Ali je sveta maša meni res najsvetejše opravilo? Objektivno je katekizmov odgovor resničen, vprašanje pa je, ali je meni in tebi in nam vsem tudi subjektivno resničen? Ali se na mašo pripravimo tako, kot bi se na najsvetejše opravilo morali? Ali mašujemo tako, da verniki, ki nas vidijo, nehote čutijo: temu je maša res nekaj nad vse svetega? Prav je in koristno, celo potrebno pri naši mnogoliki raztresenosti, da vedno zopet in zopet obnavljamo v sebi prvotnega

duha posvečenja: „Resuscita gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum“ (2 Tim 1, 6). V ta namen dvojno misel iz mašnega obreda:

1. Pri darovanju dvignem na pateni ležečo hostijo: *Suscipe, sancte Pater, omnipotens Deus, hanc immaculatam hostiam...* v prvi vrsti sicer pro *innumerabilibus peccatis et offensionibus et negligentibus meis*, pa tudi pro *omnibus christianis vivis atque defunctis...* Stojim pred oltarjem, mašnik, ne sam zase, temveč kot zastopnik *omnium fidelium christianorum* vsega sveta. Kjerkoli se kateri nahajajo, so vključeni v sveto daritev, ki jo opravljam. Od Kristusa opolnočen zastopnik vernikov sem, kadar molim in darujem pri oltarju. Po namenu, ki je vsebovan v ofertorijski molitvi, so na vsaki maši udeleženi vsi verniki, nam znani in neznan; vsak vernik je po mašniku zastopan v daritvi, ali za njo ve ali ne ve. Kolikšne reke milosti se razlivajo v duše vernikov od svetih maš, ki se dan in noč darujejo po zemeljski obli.

Pri darovanju vina sežemo še dalje: *Offerimus tibi...* pro *nostra et totius mundi salute*. Ves svet pomeni v prvi vrsti vsa človeška bitja na svetu, ne glede na to, ali so verniki kristjani ali pa še pogani ali pa brezverci ali odpadniki. Vsem v zveličanje darujem. Morda smemo mejo še bolj na široko potegniti in pod „*totius mundi*“ razumeti tudi ostalo stvarstvo, ki po Pavlovem „doslej skupno zdihuje in trpi v porodni bolečinah, v upanju, da se bo tudi stvarstvo samo iz suženjstva pckvarjenosti rešilo v svobodo poveljanih božjih otrok“ (Rim 8, 21 sl.).

Breme vsega sveta je name položeno, ko mašujem. *Tremendum officium* tudi iz tega gledišča. Pa ko bi bil vsaj sam ves čist. Zavedam se, da moram najprej darovati za svoje grehe, ki so brez števila, *peccata innumerabilia*, tako me navaja Cerkev o sebi misliti in najprej zase prositi odpuščanja. Čist nisem, a z vso resnostjo moramo skrbeti, da bom očiščen stopil k oltarju, potem bom bolj usposobljen zastopati ves svet in darovati mašo v zveličanje vsega sveta.

2. Protí koncu kanona vzamem posvečeno hostijo v desnico, napravim nad odkritim kelihom tri križe in pred kelihom dva ter govorim: *Per ipsam et cum ipso et in ipso est tibi Deo Patri in unitate Spiritus Sancti omnis honor et gloria — per omnia saecula...* Poleg besed konsekracije so te besede najpomembnejše v mašnem obredu. Verujemo, da je Bog ustvaril in storil vse v svojo slavo. Drugoga imena Večni in Vsesveti ne more imeti. Slavi ga čudovito lepo vesoljno stvarstvo, a neizmerno bolj ga slavi učlovečeni Sin, ki je pod podobo kruha in vina pred menoj na oltarju. Ta sveta daritev, ki jo, nevredni, opravljam kot *instrumentum divinae omnipotentiae*, daje Bogu slavo, kakršna mu gre. Vse slavljenje in češčenje naše in vsega stvarstva dobi vrednost, če je združeno z Jezusovo daritvijo. Fdino on je zmožen dati Troedinemu vso čast in slavo. Vso! Nič višjega ni, nič drugega, kar bi ga moglo še bolj slaviti; višek je, ki ga more božja vse-mogočnost doseči. Po njem in z njim in v njem, kakor je na oltarju pred mojimi očmi, je Očetu in Svetemu Duhu vsa čast in slava. Ne pravimo: bodi ali naj bo, ampak konštatiramo, da je, ne glede na to, ali se mi mašniki in navzoči verniki priključujemo v pobožni zbranosti temu slavljenju. S sveto mašo prejema Bog iz grešne zemlje vse češčenje. Mi pa moramo svojo ubožno in slabotno češčenje pridružiti. Saj ga ni niti toliko kot bi bila drobna kapljica za vsa morja zemlje, pa vendar dobi tudi naša kapljica po Jezusu nekaj njegove vrednosti, ki je mi sami svojim delom dati ne moremo.

Kako pozorno, zbrano in z gorečim srcem bi morali te besede izgovarjati

in kako pobožno in dostojno delati križe! Sheehan v svojem romanu „Moj novi kaplan“ pripoveduje, kako ga je pri novi maši pretreslo, ko je delal križe nad kelihom in prvič izgovarjal te besede. To globoko doživetje mu je ostalo v spominu, da se je pri vsaki maši spomnil nanj. Kako pa jaz? Kolikokrat povsem mehanicno izgovarjam „najpomembnejše besede“. In kakšne križe delam? Hitro, površno, kot da hostija žge med prsti, da jo čim prej odložim? Potrebno je, da se večkrat kontroliram, kako delam gibe in geste pri maši in kako izgovarjam besede.

Vsa čast in slava: od vseh oltarjev zemlje se dviga pred božje obličje vsa čast in slava. Dviga se vse dneve in vse ure. Ali razumemo, zakaj svet še stoji, zakaj se kazni Sodome in Gomore ne ponavlja, zakaj Bog potrpežljivo čaka in ne vdari brezbožnikov? Vsa čast in slava iz svetih maš neizmerno nadomešča vse, kar grešniki Bogu odrekajo in odtegujejo.

Mašnik pa vsako jutro vstopi v „sveti oblak“ kakor Mozes. Po njegovih rokah Sin božji daje vso čast in slavo Očetu in Svetemu Duhu. Tako mašnikove roke sodelujejo, ko Bog po zasluženju Odrešenikovem vzdržuje svet, da se ne pogrezne v pogubljenje, kamor ga njegovi grehi s silno težo vlečejo. Objektivno prejema Bog vso čast in slavo od Jezusa z mojim mašniškim sodelovanjem. Kako bi mogel stopiti k oltarju drugače, kot očiščen v posvečujoči milosti, ki postaja po vsaki daritvi večja in močnejša, in se truditi v vsakdanjem življenju, da dajem tudi subjektivno čast in slavo Bogu, ki me je za mašnika postavil. Mašnik sem na veke — in večna ti hvala zato. Pomagaj mi, da ti ostanem zvest do konca.

Duhovnikova ljubezem do bližnjega

Nagovor svetega očeta Pija XII. rimskim župnikom in postnim pridigarjem dne 14. februarja 1956. — Prevedel Filip Žakej, Buenos Aires

To srčanje z vami, ljubljene sinovi, postni pridigarji in župniki rimskega mesta, je zelo ljubka navada. Vsako leto se zberete okoli nas, da zrete na dovršeno delo, predvsem pa, da se navdušite, da boste delali z vedno večjo vneto v izbranem delu (Gospodovega) vinograda, katerega vam je zaupala previdnostna božja dobrota. Vsako leto pridete, da obnovite sklep: nadaljevati s svojimi silami, da vaše delo obrambe, pridobivanja in pozitivne gradnje postane vedno bolj goreče in razsvetljeno, vedno bolj pogumno, složno in organično. Glejte, da vam prinesemo svoj delež kakor druge krati k vašemu delu, vam spregovorimo besedo, glede katere bi želeli, da bi se trajno vtisnila v vaše srce.

Vsi se gotovo spominjate ganljivega prizora, katerega nam pripoveduje sveti Hieronim (Comm. in Epist. ad Galatas, 1. 3, cap. 6. — Migne, PL, t. 26, col. 462), ki ste ga morda večkrat uporabili kot predmet svojega premišljevanja. V Efezu so apostola in evangelista Janeza v njegovi skrajni starosti njegovi učenci utrujenega na rokah nosili v cerkev; ker pa s svojim utrujenim glasom ni mogel dolgo govoriti, je navadno pri vsakem shodu povedal samo eno besedilo: Filioli, diligite alterutrum — Otročiči, ljubite se med seboj.

Ker so gojili izredno spoštovanje do svetega starčka, so učenci skraja

pazljivo in ganjeni poslušali; potem so se začeli čuditi, končno pa se je videlo, da se dolgočasijo. Ko pa so Janeza vprašali, iz katerega nagiba to besedilo enolično ponavlja, jim je odgovoril vredno apostola: Quia praeceptum Domini est, et si solum fiat, sufficit — Ker je Gospodova zapoved; samo to spolnajte, pa je zadosti. Z isto besedo se hočemo obrniti na vas, ljubljeni sinovi, rimski župniki, ob tem slovesnem in hkrati pristrčnem srečanju; zanesemo se, da s to besedo razlagamo Jezusovo željo; bolj kot kdaj bi želeli biti danes njegov preprost in zvesti glasnik: Filioli, diligite alterutrum. Otročiči, ljubite se med seboj. To je Gospodova zapoved: quia praeceptum Domini est.

I.

DILIGITE ALTERUTRUM — LJUBITE SE PREDVSEM MED SEBOJ

O, dobro vemo, da se duhovniki ljubijo! Vemo, da se, hvala Bogu, ljubijo bolj, kakor bi se moglo zdeti površnemu in raztresenemu opazovalcu. Kadar vas enakomerno delo močno zaposluje ali včasih naravnost stiska, kadar vam vzame cele dneve in vas včasih celo prisili, da noči prečujete brez spanja, tedaj more vaše apostolsko delo, ki ne dovoljuje ne počitka ne zakasnitve, povzročiti tudi vtis, da nekateri med vami mislijo samo nase ter se ne menijo za druge, da je torej med vami malo ljubezni. V resnici pa ni tako. Kdor vas bolje opazuje, kdor vas kot zaupnik iskreno pozna, ve: kadar kakega vašega sobrata stiska kaka materialna ali moralna potreba, mu brž hitite pomagat. Nekatera duševna razpoloženja se javljajo, ne samo drugim, ampak tudi vam tako, kakor da jih na videz ni (bilo). Od tod tiste goreče želje in ljubezni polne pozornosti (do bližnjega), ki so naravne, pa se je kljub temu zdelo, da si jih ni mogoče misliti. Ljubljeni sinovi, vi se že ljubite; toda ljubiti se morate še bolj, ker je to Gospodova zapoved.

Resnično, nobene zapovedi ni tako pridigal kakor zapoved ljubezni; zato-rej pa tudi vidimo, da je malokatero vedenje tako zavračal kakor hladnost, ali, kar je še huje, sovraštvo do tistih, ki so nam enaki. Ljubezen je napravil za svojo zapoved; prikazal jo je kot povzetek vseh svojih zapovedi ter oznanjal, da bo končno sodil ves svet glede na ljubezen. Pri zadnji večerji je Jezus potem, ko je Juda izginil v nočno temo, spregovoril s takim glasom, ki zahteva posebno zbranost in posebno pozornost, ker hoče povzeti ves svoj nauk, ter je tiho govoril: „Filioli, adhuc modicum tempus vobiscum sum — Otročiči, še malo časa bom med vami“. In je nadaljeval z besedami: „Mandatum novum do vobis — Novo zapoved vam dam: ut diligatis invicem, sicut dilexi vos — ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil. In hoc cognoscent homines, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem — Po tem bodo ljudje spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj“ (Jan 13, 30-35). Te besede je govoril z neskončno nežnostjo; poudaril je skoraj vsak zlog, da bi se dobro vtisnile v njihove misli ter zarezale v njihova srca.

Take besede božjega Učenika, s katerimi se obrača na vse kristjane, se gotovo nanašajo posebno na duhovnike. Ti morajo imeti, kakor smo že večkrat priporočali, vse zmožnosti, od katerih je večinoma odvisen uspeh njihove službe. Toda, ljubljeni sinovi, če ob veri, ob upanju, ob ponižnosti in ob čistosti nimate goreče in dejavne ljubezni, katero Jezus ukazuje, ali vam bodo morda pomagale

druge kreposti? Gotovo ne. Zares, govoriti človeške in angelske jezike, prerokovati in delati čudeže, a brez ljubezni, nič ne koristi; tak človek je kakor nič: „Nihil sum,“ pojasnjuje apostol (Pr. 1 Kor 13, 1-3).

a) Medsebojna prizanesljivost

Ta medsebojna ljubezen bo povzročila, da se boste izogibali vsakega nepravilnega dejanja (niti z besedami ga ne boste omenili), ampak prav tako vsake nevljudne besede in celo vsake hotene zlobne misli. Duhovniki so često znamenje več ali manj sovražnih napadov; včasih ti napadi pridejo prav do obrekovanja, do zlobne razlage njihovih besed, do pokvare njihovih dejanj. Včasih celo verniki, čeprav ne iz slabega namena, sodelujejo pri tem, da delajo duhovniku grenko življenje; tega pa podobno kakor Jezusa na vrtu (Getsemani) napadejo žalost, gnus in strah.

Vidite torej, ljubljeni sinovi, kako je predvsem potrebna medsebojna ljubezen; kako sta nujno potrebna medsebojno razumevanje in globoko spoštovanje, ki vas ne bosta ovirala, da bi spačili besede ali dejanja svojih sobratov, ampak vas bosta nagnila, da jih boste razlagali z bratsko dobrohotnostjo ter jih branili pred vsakovrstnimi napadi.

b) Medsebojna pomoč

Ljubezen bo tudi storila, da boste že naprej videli, česa bi vaši sobratje mogli potrebovati; skrbno boste ustregli in prizadevno že naprej prišli naproti njihovim željam.

Glejte, n. pr.: Neki vaš sobrat potrebuje nasveta, išče tolažbe in morda pričakuje nujno pomoči. Pojdite mu naproti, dajte mu velikodušno, kolikor vam je mogoče; bodite prepričani, da je pomagati duhovniku, držati ga pokonci ter mu dajati poguma, navduševati ga ali pa ga celo z globoko ljubeznijo opominjati izmed božjih del najbolj božje in najbolj všeč Jezusu, najvišjemu in večnemu Duhovniku.

Včasih bi brez primerne in bratskega posredovanja koga izmed vas kaka duhovnikova misel ostala zmedena, kako navdušenje podrto in nekatere apostolske vneme bi žalostno ugasnile. Zato z vsem svojim srcem blagoslavljamo tiste vaše sobrate, ki se velikodušno žrtvujejo v blagor svojih sobratov, zlasti, če stoje ob strani z očetovsko nežnostjo najmlajšim, slabotnim rastlinam, ki so prisiljene zaradi nujnosti apostolskega dela, da se preveč histro postavijo nasproti hudim vetrovom in nevihtam sveta. Samo v nebesih bo tako delo reševanja in posvečevanja moglo biti vredno ocenjeno.

c) Medsebojno podpiranje pri apostolskem delu

Radi bi vam pokazali na posebno primerno sredstvo, da pokažete to svojo bratsko ljubezen. Vi veste, ljubljeni sinovi, kako težko je narediti mnogo, če ste sami, in kako pogosto je praktično nemogoče narediti vse. Bodite torej pripravljeni in povejte, da ste pripravljeni združiti svoje sile ter velikodušno ustreči prošnjam (klicem) svojih sobratov, kadar bi vas prosili pomoči pri svojem apostolskem delu.

Naravno je, da pravi red pri apostolatu in celo kanonične določbe (kan. 465) zahtevajo, da vsak izmed vas navadno vztraja na svojem mestu, kjer deluje;

toda kadar bi zakonita oblast dovoljevala ali celo spodbujala, da se med seboj podpirate, premagajte iz ljubezni vsako oviro; tako boste imeli ne le vsoto vseh sil, marveč, da tako pravimo, celo pomnoženje le-teh.

II.

DILIGITE ALTERUM — LJUBITE POSEBNO TISTE, KI SO ZAUPANI VAŠIM SKRBEM

Ljubezen mora brez dvoma biti vesoljna, objemati mora vse ljudi. V resnici so vsi božje stvari, njegove podobe in poklicani k nebeški blaženosti.

Toda pravi red ljubezni more dovoljevati — dejansko celo določa — nekatere stopnje. Nič neprimernega torej ni, če boste svoj čas in svoje sile v prvi vrsti posvečali dušam, ki vam bolj pripadajo, ker vam jih je Cerkev zaupala. Nanje morate obračati svojo posebno vnemo, njim se morate goreče posvečati.

a) Predvsem trajno posvečanje

Res je treba upoštevati potrebni red — n. pr. nekatere urnike, ki so obenem sad in uspešno orodje (sredstvo) tega reda— toda duhovniki imajo sveto dolžnost, da store, kar morejo, da se verniki lahko obrnejo nanje zaradi duhovnih potreb. To velja posebno za delitev svetih zakramentov, katerih jim ne smemo zabraniti, kadar jih zakonito prosijo, dasiravno samo zaradi pobožnosti. Posebno priporočamo, da omogočite in olajšate vsakdanje sveto obhajilo, katero tako želi Cerkev, ki je z zadnjim olajšanjem postave glede evharističnega posta hotela svojim vernikom bolj (na široko) odpreti vrata tabernakljev.

b) Vaše posvečevanje mora biti veselo

Dobro vemo in v začetku smo na to spomnili, kolika žrtev je za duhovnika, biti pripravljen na vse potrebe — duhovne in včasih tudi na časne, zlasti v težkih trenutkih, kakor je n. pr. sedanji — in na vse težave. Često je nam samim hudo, ko zremo, ljubljeni sinovi, s kakšnimi napornimi deli so mnogi izmed vas preobremenjeni; toda tako očetovsko razumevanje nam ne daje dovoljenja, da vas ne bi opozorili na nevarnost, ki bi mogla izvirati prav iz vašega preobilnega dela: to preobilno delo bi v resnici moglo ne le ustvariti v vas slabo razpoloženje, marveč vas včasih naravnost razdražiti, napraviti vas manj vljudne, manj olikane, torej manj ljubeznive. Lahko si predstavljamo, v kakšno škodo bi to bilo dušam. Te prihajajo k vam kakor k očetom skoraj vedno z žalostjo v srečo in z dvomom v duši. Ker je ljubezen potrpljiva in dobrotljiva (1 Kor 13, 4) in ker ljubezen ne čuti teže in se ne meni za trud (Hoja za Kristusom, knjiga 3, pogl. 5, odst. 4), more napraviti čudež, da bo na vaših ustnicah vedno igral smehljaj. Kdo si more predstavljati dobroto, ki jo prinaša dušam veselje duhovnika, kateri takoj in z veseljem odgovori na vsak klic, kakor bi ga sam Bog klical?

III.

SLOGA IN EDINOST PRI APOSTOLSKEM DELU

Še zadnjo besedo vam želimo povedati, ljubljeni sinovi.

Pretekle dni smo pozorno premišljevali odgovore, katere ste poslali na vprašanja, ki vam jih je poslal rimski vikariat. Brez pomena je, pripovedovati

vam, koliko nagibov za očetovsko tolažbo smo našli v njih, ko smo razvideli toliko razlivanje luči, tako močno življenje in toliko gorečnost apostolskih del v mnogih župnijah okrajev Rioni, Quartieri, Borgate in Agro Romano. Vse to je treba pripisovati vašemu duhu — radi bi rekli junaškemu — odpovedi in vaši dosledni silni gorečnosti, s katero se žrtvujete ter dosegate tak ritem in intenzivnost pri delu, katera, rekli bi, presegata vaše sile, s katerimi morete dejansko razpolagati.

A isto pozorno premišljevanje nam je odkrilo nekatere sence, na katere ste pravilno hoteli jasno pokazati. Da bi vam jih pomagali razpršiti, bomo storili, kolikor nam je mogoče, da bo vaša volja za žrtvovanje brez oddiha in brez pridržka našla ustrezajočo primerno pomoč ter točna navodila in da bo vaše delo vedno bolj skladno (koordinirano), organično in uspešno.

Toda potrebno je, da vi dosežete popolno soglasje duhov in src, ki je najplemenitejši sad ljubezni. Ker je treba toliko in tako važnih bitk izbojevati za posvečenje duš, za rešitev družin in za ohranitev krščanskega obraza rimskemu mestu, morate združiti svoje sile s skupnim delom, ki se ne meni za osebne koristi, za ljubosumnost, skrito jezo, marveč vse žari v ognju učinkovite ljubezni. Tako složno delovanje morate zabičevati vsem svojim borcem, pa naj bodo organizirani v Katoliški akciji ali zbrani pod drugimi zastavami, ki jih je Cerkev blagoslovila, ali pa naj delajo izven vsake organizacije. *Multitudinis credentium... erat cor unum et anima una* (Apd 4, 32). Kakor dobro veste, nam to pripovedujejo Apostolska dela, ko govore o prvih kristjanih; to se mora govoriti tudi o vas vseh in o vseh vaših vernikih.

S posebnim očetovskim vabilom se hočemo obrniti na tiste kristjane, ki delujejo na občinskem in političnem področju. Tudi tam je treba služiti Kristusu z besedami ter z osebnimi in skupnimi deli. Če bi koga prijela skušnjava, da bi krščanstvo uporabljal kot orodje (sredstvo), da bi se povzpел na nepošten vrh osebne častiljubnosti, ga je treba odkritosrčno opomniti, posebno, če bi ga neplemeniti nagibi zapeljali, da bi napadel slogo in edinost med kristjani. Preveč resna je trajajoča nevarnost in preveč velikansko je delo, h kateremu ste vsi poklicani. Treba se je tudi znati ustaviti in odpovedati ne samo osebnim hoteljem, kakor je naravno, ampak tudi idejam (mislim), ki bi mogle navidezno in celo zares biti pravilne in genialne. Edinost, katero priporočamo, je sad ljubezni, in ljubezen je vedno delna ali popolna, a sladka in rodovitna žrtev tega, kar imamo, ali tega, kar smo.

Filioli, diligite alterutrum. Ljubite se med seboj. To je spomin na vašega očeta (papeža); to je beseda, katero vam z neizmerno nežnostjo ponavljamo.

In sedaj, ljubljeni sinovi, postni pridigarji in župniki, ko z vsem srcem podeljujemo apostolski blagoslov vam in vsemu vašemu skrbnemu delu, bi radi izrazili še željo, da bi nov red velikega tedna, ki se letošnje leto prvič izvršuje ter daje možnost, da je navzočih večje število vernikov pri velikih in častiljivih bogoslužnih obredih, obrodi duhovnih sadov, katerih pričakujemo, ter pripomore k rasti pobožnosti in krščanskega življenja ob premišljevanju trpljenja, smrti in vstajenja našega Gospoda Jezusa Kristusa, kateremu bodi čast in slava na veke. Amen.

Opomba: Nagovor je prinašal tudi vatikanski radio ter je mutatis mutandis važen za vse duhovnike, posebno za dušne pastirje. Prevod je napravljen po italijanskem izvirniku, ki ga je objavil Oss. Rom. dne 15. februarja 1956.

Klerikalizem

Ivan Ahčin, Argentina

Znanec, ki se je zadnje čase vrnil z obiska v domovini, je povedal: Doma se starejši kar dobro drže. Toda silno se je komunistom posrečilo utisniti črno sliko o klerikalizmu in njegovi dobi. To posebno v miselnost mladine...

Slovenski komunisti, ki so zvečine izšli iz malomeščanskih in liebrah'nih krogov, ne slikajo mladini predrevolucionarnih časov kot dobe gospodarskega liberalizma in razrednih bojev, ampak kot mračno dobo gospodarskega klerikalizma, ki je držal zasužnjeno slovensko ljudstvo in zlasti proletariat, da se nista mogla svobodno razvijati v pravcu napredne marksistične ideologije. Sami otroci liberalizma slovenski komunisti ne kažejo veliko izvirnosti v boju proti Cerkvi in duhovščini. Segli so nazaj po propagandnem orožju svojih liberalnih očetov, ki smo ga imeli že za zastarelega in zarjave'ega. Slejkoprej je klerikalizem strašilo tudi za novo mladino, ki jo kanijo vzgojiti.

A ne le v domovini straši klerikalizem okrog og'lov. Tudi v zamejstvu se pojavlja. Slišati je bilo, da je glasilo slovenske liberalne mladine v Londonu pred časom zapisalo, da tudi slovenske izse'jence po svetu ogroža slovenski klerikalizem na raznih družabnih področjih. A tukaj v Argentini je že eden in drugi slovenski duhovnik mogel zadnje čase slišati, kako nekdo od novih izseljencev govori, da smo po krivdi duhovnikov morali emigrirati. „Ko ne bi poslušali duhovniške komande, bi vsi lahko ostali doma.“ Tisti, ki tako govoré, so se zvečine že dobro opomogli v tej deželi. Mnogi so se tudi gospodarsko osamosvojili, kakor bi se doma nikdar ne mogli. Osamosvojili so se pa tudi v pogledu na slovensko skupnost in versko cerkveno življenje. Žive svoje življenje in ne prihajajo več med nas.

Zgodba o klerikalizmu utegne biti tudi nalezljiva. Kdor je zadnje leto živel v Argentini in doživel strašno besedno in časopisno propagando proti Cerkvi in duhovščini, s katero je propadajoča diktatura skušala odvrniti pozornost javnosti od politične, gospodarske in finančne polomije, ki se je neizbežno bližala, potem se mora čuditi, da argentinsko ljudstvo ni naravnost zdvijalo proti tukajšnji duhovščini. Od vsemogočne državne oblasti dirigirano in plačano časopisje je v dolgih mesecih porabilo vse orožje, vse laži in vse psovke na račun črnega klerikalizma, kar se je v desetletjih tozadevnega bojnega materiala nakopičilo v liberalnih in komunističnih orožarnah. Končni cilj je bil pokazati duhovščino kot najhujšega in najbolj zločinskega sovražnika ljudstva. Videlo pa se je, da proticerkvena propaganda dela po mednarodno pripravljenih klišejih. Kajti poseganje argentinske duhovščine v javno življenje je bilo res da malenkostno. Toda ker so se uprli državni ločitvi zakona, izločitvi verouka iz šolskega pouka, ker so nastopili proti policijskemu dušenju verske svobode, za pravico delati v delavskih sindikatih in javnih ustanovah, — samo stvari, katerim se Cerkev že po svojem namenu nikdar ne more odreči —, zato so postali „sovražniki ljudstva“ in so morali v ječe in izgnanstvo.

Toda propaganda redko zgreši svoj namen posebno pri takih ljudeh, ki svoje ideje kupujejo na javnih trgih. In teh je dandanes večina. Diktatorski, resnično protiljudski režim je sicer padel, a mnogi njegovi sadovi so ostali. Zato se ne smemo čuditi, ako nam tu in tam tudi iz ust slovenskega človeka pade na uho beseda o klerikalizmu. Nekoliko bolj nas preseneča, da jo ujamemo tu in tam iz ust tudi

takšnih, ki brez dvoma so in hočejo biti dobri katoličani in ki se bodo brez dvoma zatekli v varstvo Cerkve in duhovnikov, kadar bi jim pretela resna nevarnost. A tedaj mislijo, da si brez škode morejo privoščiti vlogo malo objektivnega in malo ljubeznivega razsodnika o duhovnikovemu javnemu delu.

Zato morda ne bo odveč, da govorimo ob tej priložnosti o tem predmetu, ki smo ga morda že pozabili. In sicer po naslednjem sporedu.

1. Kaj je klerikalizem.
2. Kaj ni klerikalizem.
3. Ali je doma res vladal klerikalizem pred komunistično revolucijo.
4. Ali slovenska duhovščina sedaj v zamejstvu uganja klerikalizem.

Po objasnitvi naštetih točk bo tudi že dodan naraven zaključek iz pričujoče obravnave.

Kaj je klerikalizem

Iz sv. pisma vemo, da je Kristus postavil dvojno oblast: duhovno in civilno. Skrb civilne oblasti je, da vodi človeštvo k časni blaginji, skrb duhovne oblasti, da skrbi za duše ljudi in jih vodi v blaženo večnost. Napačno je misliti, da ena oblast iz izhaja iz druge, ker imata obe svoj neposredni izvor v Bogu. „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ Leon XIII. v okrožnici *Immortale Dei* pa uči, da je vsaka oblast na svojem področju neodvisna in popolna. Vsaka ima svoj namen, svoj delokrog in lastna sredstva za doseg svojega cilja.

Kot državljani smo dolžni pokoravati se svetni oblasti v stvareh, ki se tičejo naravnega reda in ki spadajo pod civilno oblast. Kajti vsaka oblast prihaja od Boga. Kot kristjani se pa moramo podrediti našim duhovnim oblastem v stvareh, ki se tičejo naše duše in našega večnega življenja. Pa tudi duhovne oblasti so podrejene civilnim oblastem v zadevah, ki se tičejo izključno naravnega reda. A civilne oblasti, ako so krščanske, so podvržene duhovni oblasti v vprašanjih, ki zadevajo vero in moralo in se tičejo dela in skrbi za zveličanje duš. V stvareh pa, ki se tičejo obeh oblasti, v tako imenovanih mešanih zadevah (kakor sta n. pr. šolstvo in zakon), naj bi se pa našla sporazumna rešitev v tem pravcu, da ima na pretežno duhovnem področju teh vprašanj prednost cerkvena oblast, da o njih odloča, za pretežno civilno plat pa naj bo prvenstveno merodajna državna oblast. Razmejitev obeh pristojnosti ni vedno povsem lahka. Pravno določilo najdejo navadno v konkordatnih pogodbah.

Do spora med obema oblastima pride tedaj, ako ena ali druga prekorači svoj delokrog in prične posegati na oblastno področje druge oblasti. Ako je država, ki prične segati po pravicah Cerkvah in jih kratiti, to dandanes navadno imenujemo laicizem, ki v svojem boju proti Cerkvi in njenim ustanovam more zavzeti ostrejšje ali milejšje oblike. Zloraba duhovne cerkvene oblasti pa se imenuje klerikalizem. Takšna zloraba bi se mogla javiti v dvojnem pravcu: a) da cerkvena oblast svetno oblast precenjuje in jo hoče vpreči in uporabiti njeno moč in oblast za doseg duhovnih ciljev, za katere svetna oblast ni pristojna ne poklicana. b) Ali pa da cerkvena oblast svetno oblast podcenjuje in jo hoče nadomestiti in izpodrinuti s svojo duhovno oblastjo na povsem svetnem, naravnem področju, na katerem je po naravnem pravu merodajna svetna, to je državna oblast. — Z drugimi besedami bi še bolj preprosto mogli reči: Klerikalizem kot zloraba duhovne oblasti je mogoč v dveh oblikah: a) ako kdo duhovno oblast uporablja za svetne namene zlasti z namenom gospodovati nad ljudmi; b) ali če kdo svetno oblast in svetne reči zlorablja, da bi dosegel duhovne namene. Prvi primer je mogoč le pri kleru, drugi pa pri komerkoli, kleriku in laiku.

a) Klerikalizem prve vrste — uporaba duhovne oblasti in duhovnih sredstev za namene, za katere po svoji naravi niso določena —, pomenja pravzaprav teženje, da hoče nekdo sebe in svoj vpliv postaviti namesto Boga. To bi pomenjalo v okviru javnega življenja, da takšen duhovnik ne spoštuje opravičene svobode svojih faranov, a napram zunanjemu svetu, da ne spoštuje prepričanja drugovercev.

Zgledi: Župnik, ki bi hotel svoje farane prisiliti, da bi šli 1. maja na božjo pot na Brezje, — bi zlorab'ljal svojo duhovno oblast nad svojimi farani. Župnik, ki bi od Judov in protestantov, ki žive na njegovem farnem področju zahteval, da poklekujejo pred procesijo z Najsvetejšim, — bi zlorabil svojo duhovno oblast nasproti drugovercem.

b) Toda kadar nasprotniki Cerkvi očitajo klerikalizem, imajo v mislih predvsem drugi primer: zloraba svetne oblasti, položaja, vpliva za duhovne in verske namene. Mogoče je, da bi kdo kaj takega počenjal iz osebne ambicije. Tovarnar n. pr., ki bi hotel veljati za širokosrčnega podpornika domače farne cerkve ali za gorečega pospeševalca katoliških misijonov, bi naklanjal čedne vsote za cerkvene namene — a krivično odtrgoval zaslužen plačo svojim delavcem in nameščencem. To bi bil klerikalizem. Ali ko bi vlada šolske kredite, ki so v parlamentu bili pravilno izglasovani za državno šolstvo, na tihem naklonila katoliškemu verskemu šolstvu. Tudi to bi bil klerikalizem, — sicer malo verjeten. Podobno, ko bi minister z dekretom ukazal svojemuu radništvu, da izpolni velikonočno dolžnost in gre k zakramentom. Prav tako bi uganjal klerikalizem tisti podjetnik, ki bi hotel duhovščino vpreči (če bi se dala), da bi nasprotno socialnemu nauku Cerkve privogarjala delavstvu, da se zadovolji z nižjimi plačami, kakor mu pa pravici pristojajo. Itd.

Ali klerikalizem kot zloraba cerkvene oblasti obstaja v Cerkvi

Takoj je treba povedati, da klerikalizem, če kje obstoja, ni zloraba od strani Cerkve, marveč so ga krivi le udje Cerkve. Pa tudi v tem primeru bo šlo le redko za resnično zlorabo cerkvene oblasti, to je za moralno krivdo, ampak gre največkrat le za neko zmoto, za pretiranost ali le za nerodnost poedincev. V teh primerih pa ni mogoče več govoriti o pravem klerikalizmu, ampak le o klerikalizmu v prenesenem, širšem pomenu.

Nihče ne taji, da se včasih kje pojavljajo pretiranosti in nerodnosti, ki jih povzročajo služabniki Cerkve v svoji službi. Ako Cerkev v svoji mašni liturgiji duhovnikom predpisuje, da na začetku sv. maše molijo Confiteor, ne gre za golo formalnost, ampak priznanje resničnih grehov in napak „v mislih, besedah in dejanjih“, s katerimi je vsak človek in tudi duhovnik zadolžen pred svojim Bogom. Iz skušenj pa tudi vemo, da so večkrat naši lastni verniki bolj strogi v presoji naših napak in zaletelosti kakor drugi ljudje. Praktično delo v fari, posebno v organizacijah tudi kaže, da večkrat nobena stvar ne gre naprej in ne napreduje, ako dušni pastir k delu ne priganja in ne daje pobude. Razmere ga prisilijo, kadar ni sposobnih in iniciativnih laikov, da mora prevzeti sam vso odgovornost in vzeti stvar v svoje roke. Seveda se kdo nad tem spodtika in hitro se kaj sliši o župnikovi ali kaplanovi „diktaturi“. Mimo tega pa se morejo dogajati nerodnosti in pretiranosti, kjer dušni pastir res neumestno uporabi svojo duhovniško avtoriteto, n. pr., ko bi v volilnem boju s prižnice žalil politične nasprotnike.

O zmoti govorimo tedaj, ako bi se v prizadevanju za božje kraljestvo porabljala sredstva, ki niso iz tega področja in po sebi služijo drugim namenom. Takšen primer klerikalne zmote bi bil, ko bi župnik naročil cerkovniku, da razdeli nakaz-

nice za kruh med reveže pred cerkvijo ob koncu maše. Ali ko bi katoliški delavski sindikati, hoteč pridobiti več članstva, v tekmi s socialističnimi stavili čim višje, tudi pretirane zahteve na podjetnike in se pri tem sklicevali na krščanski socialni nauk.

Ko bi zgodovinsko hoteli to plat verskega javnega življenja zasledovati, bi kajpada odkrili razmere in dejanja, ki bi jih z današnjimi očmi gledano opravičeno smeli imenovati klerikalni paternalizem. A kar je važno, je to, da nismo opravičeni uporabljati današnjih razmer za davno pretekle čase. Ne smemo prezreti, da je Cerkev kot vidna družba na zemlji tudi podvržena zakonom napredka, kakor je jasno povedal Pij XII. v svojem nagovoru 21. februarja 1946 leta:

„Ako so v nekih dobah in v nekaterih pokrajinah nekatere civilizacije, nekatera ljudstva ali družabni razredi izvajali večji vpliv na Cerkev kakor kdo drugi, ni s tem rečeno, da se je Cerkev v danem zgodovinskem trenutku z njimi fevdalno povezala in za vse čase nekako okostenela tako, da bi ne bila zmožna več nadaljnega napredka. Nasprotno, Cerkev koraka neprestano in brez zadržka po poti, katero ji je začrtala Previdnost skozi vse dobe in razmere. To je globok pomen njenega življenjskega zakona neprestane prilagoditve.“

Vsakokratne kulture in socialne razmere v svetu najdejo torej tudi svoj odsev v zunanjem življenju Cerkve. Pravtako pa tudi napreduje in mora napredovati spoznanje o tem, kakšna bodi vloga Cerkve v svetnih zadevah. Skušajmo samo primerjati razliko med srednjeveško bulo „Unam Sanctam“ Bonifacija VIII. in pa okrožnico „Immortale Dei“ Leona XIII.! Cerkev v srednjem veku si je odločno lastila prenekatero poseganje v časovne razmere in na svetno področje, med tem ko vidimo, da se posebno od Leona XIII. dalje naravnost prizadeva, da bi se zgolj tostranskih področij čim bolj oprostila. Pomislimo na njeno širokosrčnost v sodobnih konkordatih; na popustljivost nasproti moderni, k totalitarizmu stremeči državi, ko gre sv. stolica večkrat res prav do skrajnih meja možnosti, da je le na nek način zagotovljeno urejeno pravno sožitje med državo in Cerkvijo in omogočeno njeno nadnaravno poslanstvo. Ali pomislimo na brezbriznost Cerkve za obliko vladavin in pa odločno naročilo, naj katoličani svojih političnih režimov in političnih ciljev v nobenem primeru ne istovetijo s Cerkvijo in katoliško vero.

Upoštevatı pa je treba tudi univerzalnost Cerkve in njeno razširjenje po vsem svetu. Razvoj in napredek civilizacije ni po vsem svetu enak in istočasen. Cerkev je mati mnogih narodov, s katerimi postopa primerno njihovi kulturni stopnji in razvoju. Kulturno stanje, ki ga je dosegla Evropa v letu 1955 ni isto kakor ono v srednji Afriki, v Indiji ali v Oceaniji.

Vemo, da so iz cerkvene preteklosti marsikateri očitki klerikalizma neutemeljeni. Pa tudi če priznamo, da so bili v nekih dobah resnični primeri zmote in celo zlorabe duhovne oblasti — in ni dvoma, da so v nekih časih in primerih stvarno obstojali, — pa je za objektivno presojo vendar treba pravično upoštevati gor navedena dejstva. Velja tud tukaj: errare humanum est! Novodobna cerkvena zgodovina z veliko prostodušnostjo obravnava tudi te pojave v cerkveni preteklosti, ki so posledica človeškega elementa v Cerkvi.

Ali tovrstnih pogrešk ni mogoče preprečiti

Cerkev je božja ustanova za reševanje grešnih ljudi. Ni le občestvo svetih, ampak predvsem grešnikov, ki so po božji dobroti na potu očiščenja v večno blaženstvo. Ker grešniki, so ljudje podvrženi mnogim napakam, zmotam, pretiranostim. Posebej kler je v stalni nevarnosti in nagnjenju, da bi zlorabil izredno, po pravici božjo oblast, ki mu je dana. Zaradi tega ni povsem verjetno, da bi ne-

všečni pojavi klerikalizma, ki smo jih gori navedli, kdaj dejansko popolnoma izginiti iz cerkvenega življenja.

Pravimo dejansko. Ni pa s tem rečeno, da bi takšnim nerednostim ne bilo mogoče vzeti pravne podlage in da jim je že sedaj vzeta pravna osnova tako v določilih cerkvenega prava kakor v pastirskih navodilih in predpisih, ki veljajo za ves kler.

Zgodovina zadnjih desetletij nas uči, da je najboljši način za pobijanje antiklerikalizem v tem, da nismo krivi klerikalizma. Klerikalizem, ki je zloraba duhovne oblasti in neumestno poseganje na svetno področje, je škodljiv veri in duhovništvu. Mešati se brez razloga v posvetne posle smatra Cerkev sebi za nedovoljeno (Leon XIII. Ubi Arcana, 23. dec. 1892).

Posebej je treba biti previden, kadar gre za borbena strankarsko politiko in politično agitacijo, pa čeprav v prid stranke, ki je Cerkvi naklonjena. Cerkev, dušni pastirji in sploh vsak duhovnik je nad političnimi strankami in se zato ne more in ne sme na tak način mešati v strankarske politične boje, kakor to morejo storiti laiki. To posebno velja za krajevne politične razprtije, ki se pogosto sprevržejo v osebna nasprotja in celo mržnjo. Duhovnikova pomoč krščanskemu političnemu gibanju bo posredna in načelna, ki morajo veljati tudi v družabnem življenju. Posebej se bo zavzemal za vzgojne pravice staršev in Cerkve ter za spoštovanje npravnosti v javnem življenju. Toda bilo bi zgrešeno, ko bi s pomočjo stranke hotel izvajati klerikalno politično gospodstvo ali vsaj vpliv na občino ali sploh na javnost. To bi bila zloraba njegove duhovne oblasti, ki jo ima kot župnik in dušni pastir v fari. Vzbujala bi ugovore ne le pri nasprotnikih, marveč tudi pri enako mislečih in pri ostalih duhovnikih, ki bi opravičeno smatrali, da je z njegovim ravnanjem duhovniška služba in čast preveč izpostavljena za strankarsko politične namene.

Kaj ni klerikalizem?

Ako smo do sedaj skušali objasniti pojem klerikalizma, pa je nujno potrebno, da omenimo tudi, kaj ni klerikalizem. Ako je bilo rečeno, naj bi se duhovnik zdržal borbene strankarske politike in agitacije, pa s tem nikakor ni rečeno, da je njegova dolžnost biti brezbrizen za soc. in politično življenje. Politika naj bi bila skrb in delo za javni blagor. Na političnem področju se od časa, kar so vladavine zavzele demokratično obliko, odloča tudi usoda Cerkve in verskega življenja pri posrednih narodih. Že od 19. stoletja dalje je politična akcija Cerkve in katoličanov in seveda tudi duhovnikov nujna in zadobiva vedno večjo aktualnost, ker se vse bolj v masovni obliki javljajo politični, filozofski in sociološki tokovi, ki hočejo krščanska ljudstva razkristjaniti, vzeti ljudem vero v Boga in njegovo sv. Cerkev, ki javno uče materializem in brezboštvo in vodijo narode v novo sužnost pod oblast vsemogočne moderne države ali totalitarnih razrednih gibanj. V naši dobi ne gre za to, ali bo cesar nad papežem ali papež nad cesarjem, za kar je šla borba v srednjem veku, ampak gre za obstoj krščanstva in Cerkve. Ni to naša domneva, ampak govorica papeških okrožnic.

Mar naj bi se v takem položaju, ki danes vlada v svetu, duhovnik res brigal le še za svoja liturgična opravila, ne da bi se menil za to, kaj se dogaja okrog njega po fari? In res; prav to in nič drugega ne žele sovražniki Cerkve in krščanstva. Duhovnik, ki je po svojem zvanju spiritus agens v Kristusovi čredi, njen pastir in njen varuh, ozmanjevalec in širitelj resnice, luč, ki ne sme ostati pod mernikom, ampak ki naj razsvetljuje vso okolico — duhovnik naj bi ostal orezbrizen in prekrižanih rok, ko volkovi trgajo njemu izročeno čredo. A čim se

zganje, čim prične braniti vero in pravost, svobodo Cerkve in katoličanov, in zlasti ko prične organizirati svojo čredo v verskih in prosvetnih organizacijah, — pa nasprotniki njegovo delo takoj označijo za klerikalizem!

A to ni klerikalizem, ampak nujna in sveta dolžnost slehernega duhovnika! Ni to nobeno poseganje na področje svetne oblasti, ampak obramba verskih in človeških pravic pred nedovoljenim posegom raznih političnih strank, ki so na oblasti. Ni to abstraktna, marveč konkretna obramba katoliških načel, krščanske družine in pravične svobode v socialnem in političnem življenju. V takem primeru je duhovnikovo politično delo sestavni del njegovega apostolata, je izvrševanje dožnosti, ki jo ima kot služabnik Kristusov in duhovnik katoliške Cerkve. Goreči duhovniki že dolgo bijejo na tem področju trd boj brez oklevanja in brez popuščanja. Večkrat tudi za ceno lastnega življenja. Na tem bojnem polju padajo danes resnični mučenci: v boju z brezbožnim materializmom in komunizmom, na socialno političnem polju za svobodo Cerkve in vere, za naravne, boguhotene človečanske pravice, za svetost in neoskrunjenost družinskega življenja, za najvišje pravstvene ideale in za svobodo otrok božjih. To je moderna bojna fronta proti novodobnemu zlu, ki se bori proti kraljestvu božjemu na zemlji. Za uspešno delo na najbolj izpostavljenih točkah te bojne črte, ki ga opravljajo duhovniki in mnogi katoliški laiki v tisku, propagandi, v parlamentih, v vodstvu katoliških organizacij, zlasti Katoliške akcije, in povsod, kjer se je treba javno in odkrito upreti brezbožnemu razkrojevalnemu delu božjih sovražnikov, — je treba veliko poguma, molitve, mnogo notranje sile, globokega verskega prepričanja in milostne božje pomoči. Bila bi velika pogreška, ko bi ne znali ceniti in pravilno vrednotiti velike duhovne vrednosti dela teh modernih katoliških junakov. Premnogi se žrtvujejo in tudi padajo na izpostavljenih mestih te gigantske fronte, ki je potegnjena preko vsega sveta, da bi krščansko zaledje moglo v miru živeti in graditi. In kdo ima večjo ljubezen kakor tisti, ki da življenje za svoje brate?

Nihče, ki je prave volje, ne bo takšnega javnega dela imenoval klerikalizem, kadar gre za obrambo človeških pravic in verskih resnic. Pač pa bi duhovnik ne izpolnjeval svojih duhovniških dolžnosti, ko bi ostal brezbrizen spričo nasilja nad vestjo, ko se ne bi brigal za vzgojo mladine, ko ne bi vršil svojega apostolata in korak za korakom ne razkrinkaval hudiča, ki hodi okrog v angelski podobi. Krščanstvo ni le v pobožnosti. Vera oblikuje vse življenje. Zato duhovnik ne more priznati nikomur svobode, da organizira tiranijo, pa tudi ne ničesar, kar nasprotuje blaginji duš. Cerkve se ne more odreči svojemu socialnemu poslanstvu, ker je prav to njena bistvena naloga, — pa čeprav nasprotniki to imenujejo politiko. Ako govoré, naj se duhovnik „umakne iz politike“ hočejo, naj se umakne v zakristijo, vsa socialna področja in vse izvencerkveno življenje pa naj bo njim izročeno na prosto voljo. Vedo, da bo po tem konceptu tudi v zakristiji duhovnik kmalu ostal sam. Kar od njega zahtevajo, pa ni le, da „ne bi delal politike“ in se tako rešil očitka klerikalizma, ampak da bi postal nezvest svoji nalogi in svojemu poslanstvu. Hočejo, da bi izdal svojega Gospoda, ki se po njegovih rokah vsak dan daruje na oltarju.

Kako je bilo doma?

V duhovniškem glasilu „Omnes unum“ sta nam mons. M. Škrbec in svetnik A. Košmerlj podala dosti izčrpno sliko o delu slovenske duhovščine posebno med obema vojnama. Zato že povedanega ne mislimo ponavljati. Obširno javno delo, kateremu se je posvečal slovenski duhovnik, je bilo od strani slovenskega klera vedno mišljeno kot del nujnega dušnega pastirstva med slovenskim ljudstvom. Slo-

venski duhovnik je prihajal iz ljudstva in je tudi kot duhovnik bil zračeteč z ljudstvom ne le v njegovih duhovnih, marveč tudi telesnih potrebah. Slovenski duhovnik se je po svetopisemskem naročilu veselil z veselimi in jokal z jokajočimi v času narodnih nesreč. Ljudstvo ni bilo prav zadovoljno s takšnim dušnim pastirjem, ki se ne bi brigal za ljudsko prosveto, ki bi bil povsem brezbrizen za kreditne in druge gospodarske zadruga in pri katerem ne bi našlo vodila za politično zadržanje. Ljudje so radi videli duhovnikovo de'lo in skrb za vsa področja ljudskega javnega življenja. Vsaj tisti ljudje, ki so bili dobri — in dobri so bili zvečine. Duhovniku so zaupali svoje otroke v šoli, svojo doraščajočo mladino v prosvetnih organizacijah, svoj denar v zadružnih hranilnicah in tudi svojo politiko, pa bilo občinsko ali splošno narodno.

Ni dvoma, da je tako tesna zapletenost slovenske duhovščine v javno de'lo bila narekovana in pogojena po časovnih in večkrat čisto krajevnih razmerah. Poziv Leona XIII. duhovščini, naj gre med ljudstvo, je na Slovenskem našla ugoden in poslušen odziv. Veliki papež je vedel, da bo z zmago demokratičnih idej v svetu poslej ljudstvo, ki bo odločalo o usodi držav, pa tudi o usodi Cerkve v poedinih državah. Želel je, da se daljnosežna politična in kulturna vprašanja ne rešujejo brez in mimo krščanskega ljudstva. A da bi se kaj takega ne godilo, je bilo potrebno, da krščansko ljudstvo pri vseh vprašanjih javnega življenja aktivno sodeluje.

Velika večina takratnega slovenskega izobraženstva, ki se je šolalo na univerzah v Pragi, na Dunaju, v Gradcu in drugod izven slovenske domovine, je bila prepojena z idejami liberalnega prosvitljenstva. Tako je duhovnik po sili razmer postal zastopnik in voditelj slovenskega krščanskega ljudstva: Najpreje v boju z nemško veleposestniško fevdalno gospodo in nemčurstvom v boju za materinski jezik in druge narodne pravice. Potem proti liberalizmu in oderuštvi; kasneje proti zlaganemu naprednjaštvu. Še kasneje proti socializmu in komunizmu. V novi državi proti državnemu unitarizmu in srbski hegemoniji...

Za izobrazbo ljudstva je slovenski duhovnik gradil prosvetne domove in prosvetne organizacije po deželi; za njegovo gospodarsko osamosvojitve se je postavil na čelo široko razpredenega kreditnega in ostalega gospodarskega zadružništva; v boju proti socialističnim in komunističnim sindikatom je organiziral krščanske strokovne organizacije; a v politiki je podpiral delo Slovenske ljudske stranke, ki je edina po svojem programu in delu jamčila neoviran razvoj in svobodo verskemu življenju.

Naj vse to bogato javno delo slovenskega duhovnika imenujemo klerikalizem, to je zloraba duhovne oblasti v povsem svetne namene? Ali so slovenski duhovniki na različnih odgovornih mestih res zlorabljali svoj položaj kot da so tja poslani kot zastojniki Cerkve in cerkvene hierarhije? — Na to bi morali s konkretno dokazanimi dejstvi in primerami odgovoriti tisti, ki kaj takega trdijo. Ako je bil duhovnik dr. A. Korošec slovenski politični voditelj skozi desetletja —, bil morda na vodilno mesto postavljen po volji hierarhije — ali demokratično po volji slovenskega ljudstva? In zakaj so po njegovi smrti strankini zaupniki na vodstvo stranke zopet svobodno izvolili duhovnika dr. Fr. Kulovca — in ne koga drugega? Zakaj je bil v vodstvu naših zadružnih in gospodarskih organizacij navadno tudi kak duhovnik? Da bi tamkaj zlorabljal svoj duhovniški vpliv, ali pa, ker je ljudstvo tako hotelo, ker je tudi v gospodarskih in denarnih stvareh duhovniku še najbolj zaupalo. In zakaj so naše prosvetne, mladinske, fantovske in dekliške organizacije res organizirali in vodili duhovniki? Zato ker v podeželju največkrat ni bilo mogoče dobiti katoliške laične osebe, ki bi mogla ali hotela opravljati trdo mladinsko

vzgojno delo. Ako pa se je vendar našel kje krščanski učitelj ali učiteljica ali kak drug laik, ki je bil pripravljen sodelovati pri katoliški prosveti, je bil pa vedno z obema rokama sprejet in pozdravljen.

Ko gledamo danes na ogromno javno delo, ki ga je skozi desetletja opravljal slovenski duhovnik iz ljubezni do Boga in do svojega ljudstva in nesebično — komaj bi našli tudi le enega slovenskega duhovnika, ki si je s svojim javnim delom namel bčlega kruha — moremo biti opravičeno ponosni, da pripadamo taki duhovščini!

Seveda, ko danes že iz nekolikšne razdalje mirno in stvarno motrimo vse to obširno delo slovenske duhovščine na javnih področjih, pa ne trdimo, da bi se ne mogla ena in druga stvar drugače napraviti. Že je bilo omejeno, da je tudi pri duhovnikovemu javnemu delu treba računati z napakami, zmotami, zaletelostmi in posebno pomanjkanjem pastoralne modrosti v mnogih konkretnih primerih. Vsem tem napakam in slabostim je bilo podvrženo duhovnikovo javno delo tudi pri nas. Nekateri so se morda res preveč gnali le za politiko, druge so povživale društvene organizacije, tretji so dajali prevelik poudarek gospodarstvu in pri tem zanemarjali osebno posvečenje in molitev. Večkrat je bilo vendarle tudi mogoče dobiti pošteno in spretno laično osebo, ki bi s pridom mogla opravljati marsikaj v organizacijah in koristno razbremeniti duhovnika. Zadnja leta je naraščajoče delo na strogo versko cerkvenem področju vedno bolj absorbiralo duhovnikove moči, tako da je praktično delo v prosvetnih in gospodarskih organizacijah, — še celo pa politično delo, — skoraj izključno slorelo na ramah laikov. Duhovnik se je umikal vedno bolj k vlogi svetovalca in usmerjevalca.

Med izseljenci

Končno odgovorimo še na vprašanje, ali se more duhovnikovo delo med izseljenci imenovati klerikalizem?

Tu se ne mislimo pečati s problemi dušnopastirskega dela med slovenskimi izseljenci. Toda ali teh nekaj duhovnikov, ki pastirujejo med našimi izseljenci res zlorabljajo svojo duhovno oblast za druge namene, kakor je postavljena; ali uganjajo nasilje nad vestjo in svobodo svojih vernikov?

Mislím, da imamo v tem pogledu vsi jasne pojme. Poudarimo še enkrat, da ni krščanstvo le v pobožnosti, ampak je vera, ki naj oblikuje vse življenje. Socialnemu značaju svoje religije se ni odrekel ne Kristus in se mu tudi Cerkev ne more odreči. V okrožnici „Iucunda sane“ je zapisal sv. Pij X.: „Morate razumeti, častiti bratje, kako velika je potreba, ki priganja vsakega izmed nas, da z največjim pogumom in z vsemi močmi, s katerimi razpolagamo, gojimo in budimo duhovno življenje v vseh stanovih človeške družbe; od najbolj skromnega delavca, ki si služi svoj kruh v potu svojega obraza, pa do mogočnikov, ki vodijo usodo sveta“ (14. marca 1904).

A prav to je tisto, ob kar se spotikajo vsi nasprotniki krščanstva; krščanstvu hočejo odreči njegov socialni značaj in ga omejiti na nekakšno premišljevalno mesto za zidovjem svetišč in samostanov. Konflikt med Cerkvijo in peronizmom v Argentini se je pričel, ker so peronistični sindikati hoteli preprečiti vpliv katoličanov na delavske organizacije. Peron je to imenoval infiltracijo klerikalizma v delavske sindikate.

In podobno je za marsikoga vsako izven liturgično delo duhovnika že klerikalizem. Ne gre vedno le za „koristna budala“, ki slepo ponavljajo za drugimi, kar slišijo in nevede in nehoté delaje propagando za brezverska gibanja. V ozračju, v katerem živimo posebno tukaj v Argentini, je javno mnenje prepojeno z laicizmom,

ki odreka Cerkvi vsak vpliv na javno življenje. Mnogim bi ugajalo krščanstvo brez katolicizma in brez duhovnikov. Posebno, kdor prične v svojem življenju popuščati v nrvstvenih načelih in se v svoji vesti čuti v konfliktu z božjimi in cerkvenimi postavami, bo vsako pobudo za intenzivnejše versko življenje imel že za klerikalizem, pa tudi če ga njegov župnik samo povabi, da izpolni velikonočno dolžnost.

Vsi razumemo, da je pastirovanje med izseljenci, ki žive pod močnim vplivom vsemogočih protiverskih in proticerkvenih tokov, izredno komplicirano, delikatno in težavno. e ni mogoče več zaupati propagandnemu uspehu katerihkoli organizacij, ampak osebnemu stiku in delu od srca do srca, od duše do duše. A prav takšno dušnopastirstvo je vse kaj drugega kakor klerikalizem.

Zaključek

Upošteva je dejanske razmere v sodobnem svetu, moremo reči, da je vedno manj nevarnosti za klerikalizem od strani cerkvenih osebnosti, ampak vedno več od strani države. Le da se postopek moderne, večkrat brezbožne države, ki se postavlja namesto Boga, ne imenuje klerikalizem, tudi ne antiklerikalizem, ampak laicizem. Nasilje zlasti totalitarne države nad vestjo vernega človeka (n. pr. bojno komunistično brezboštvo) se ne more primerjati z nobenim klerikalizmom najbolj „temnega“ srednjega veka. Ali nasilje, ki ga masonska laična država izvaja nad Cerkvijo, ker jo zapira v zakristijo in ji onemogoča socialno delo, ki je bistveno cerkvenemu poslanstvu. Ali takozvano obvezno nevtralnno šolstvo, ki brez nadzorstva javnega mnjenja, brez kontrole tiska in proti volji večine staršev v državnih šolah poučuje svoj lasten moralni nauk in svojo filozofijo, ki se nekje imenuje marksistična ideologija, drugje misticizem tretjega Rajha, ali pa justicializem ali kakor koli že.

Klerikalizem je danes le še strašilo za naivneže. Boj proti klerikalizmu ne služi za obrambo svobode vesti in prepričanja, ki od strani Cerkve in duhovščine nikakor ni ogroženo, ampak je pretveza za napad na sleherno javno delo duhovščine.

Zaključimo z lepo mislijo, ki jo je mons. Rau zapisal v svojem članku *Existencia Sacerdotal* v *Revista Eclesiástica del Arzobispado de la Plata* (okt. 1955, str. 124):

„Pod pritiskom modernih političnih zgradb, ki se bo še pomnožil, bo krščanstvo in kler izgubilo vse, kar ni pristno, absolutno, brezpogojno in potrebno.

Ta pritisk bo zvečine zdobil tudi železno betonsko zgradnjo naših organizacij. Ostal bo le še poedinec nasproti poedincu. Človek se bo moral privaditi da bo živel sam svojo vero, brez obrambe, brez varuštva, v moči svojega prepričanja in milosti.

V takšnem ozračju bodo po večini izginile tudi vse oblike ustaljenega sožitja s svetom.

Si moremo mar predstavljati podobo duhovnika s tako individualno eksistenco?

Mislim da. Pota so odprta in nekateri so jih že hodili ali so vsaj skušali po njih noditi.

Svetniki, kakor župnik iz Arsa, ki je po 16 ur dnevno poslušal v spovednici izpovedi svojega bolnega ljudstva.

Pobožni duhovniki, kakor oni pariškega misijona, posebno Godin, ki je v duhovski obleki iskal ljudi v njihovi siromaščini. Ali kakor Cardijn, ki je vzgajal svoje fante, da bodo kvas svoje delavske okolice. Ti in drugi morejo biti živi zgledi za konkretne rešitve v pastoralnih problemih našega časa.“

Peron in Cerkev

France Glavač, Argentina

Nekdo je imenoval argentinski položaj pred padcem Perona: unión hibrida del nazismo y comunismo.

In je v resnici bilo tako. Obe skrajnosti sta se združili v eni sami osebi in gnali deželo nedoumljivi bodočnosti naproti.

Dogodki, ki so imeli svoj končni razplet dne 16. septembra 1955, ko je izbruhnila revolucija in v nekaj dneh vrgla diktatorja in njegov režim, so v glavnih potezah splošno znani. Oktobra meseca 1954 je začel Peronov režim nenadoma napadati Cerkev, češ da organizira infiltracijo katoliških elementov v peronistične ustanove. Borba proti katolicizmu se je kmalu posplošila na celi črti: peronistično časopisje (v Peronovih rokah je bilo 80% vsega argentinskega časopisja, ostalo pa pod strogim nadzorstvom), je sprožilo silovito in nizkotno protikatoliško kampanjo, ki je nepretrgoma trajala vse do 16. junija 1955, ko je mornarica bombardirala in naskočila predsedniško palačo. Vzporedno s to kampanjo sta peronistična poslanska zbornica in senat v vsej naglici glasovala protikatoliške zakone: razporoko, laično šolstvo, državno prostitucijo; istočasno pa je vlada izdajala ostre policijske in administrativne ukrepe, ki so bistveno zadevali katoliško življenje: prepoved verskih zborovanj in procesij, zaplembo katoliškega dnevnika „El Pueblo“, ukinitve državne pomoči škofijam in učnim zavodom, obdavčenje cerkvene ga premoženja, itd. Katoliške privatne šole so bile v stalni nevarnosti: nekatere so zapečatili, druge so dobile državne komisarje, vse pa so visele na nitki, in vedeli smo, da bi jim za naslednje šolsko leto vlada odrekla javnopravnost. Časopisni napadi so imeli večkrat svoj višek v javnih zborovanjih, ki jih je prirejal peronistični trion: moška in ženska veja peronistične stranke in vsemogočna CGT (Confederación General del

Trabajo — Glavna Delavska Zveza). Na teh zborovanjih, ki so jih vedno prenašale vse argentinske radijske postaje, je vrsta govornikov hujskala proti Cerkvi s težkimi obdolžitvami in nizkotnimi izrazi. Na koncu je vedno spregovoril Peron in kot „nepriistranski arbiter“ v sporu odločil proti Cerkvi, na „zahtevo naroda.“

Katoliško javnost je ta brutalni naskok na Cerkev presenetil, ker ga ni nihče pričakoval niti predvideval. Sicer je bilo zadnja štiri leta Peronovo razmerje do katoličanov vedno vsaj dvoumno, vendar pa je velikost spora iznenadila vse. Nihče ni vedel, in še danes točno ne ve, kaj je pravzaprav povzročilo to borbo. Škofje so skušali razmerje zopet upostaviti, a zaman: borba je divjala naprej. Prvemu presenečenju je sledila reakcija. 8. decembra 1954 so katoličani kljub prepovedi javno kljubovali diktatorju in se zgrnili v ogromnem številu na zgodovinskem trgu Plaza de Mayo, med katedralo in predsedniško palačo, ter tam manifestirali svojo vero in zvestobo Cerkvi. S tem so diktatorju vrgli rokavico v obraz. Sledilo je šest mesecev napete borbe: zapiranje klera in katoliških laikov, besni časopisni in revijalni napadi, sramotjenja, klevete, laži, izmišljeni finančni škandali v katoliških ustanovah.

Od katoliške strani se je odgovorilo tiranu s protipropagando, ki je bila učinkovitejša: s prižnice in s tajno literaturo.

Skoraj ni bilo cerkve v Argentini, kjer ne bi duhovščina pogumno branila resnice in prehajala v protinapad. Posledica tega je bila, da so se tudi katoliški opozicijski elementi začeli zbirati okrog Cerkve in po svoje podprli nje borbo. Nehote je s tem katolicizem prevzel splošno narodno vodstvo v boju proti diktaturi.

Izraz in najučinkovitejše sredstvo te

borbe pa je postala tajna literatura, ki je v veliki množini preplavljala vso deželo za časa preganjanja. Dan za dnem so tajni letaki razkrivali Peronove načrte, poročali o velekorupciji njegove vlade, pozivali ljudstvo v odpor, spodbijali časopisno propagando in oznanjali resnico. Tiskali so se povsod, kjer je bilo možno dobiti mimeografski stroj, in se širili na najbolj iznajdljive načine. Učinek te propagande je bil za Perona porazen, kar je sam parkrat javno priznal: ni bilo več nobene tajnosti, ne v vladi ne v Peronovem življenju, ki se ne bi takoj javno obravnavala po letakih. Ta način propagande je bil odločilen za končni zlom režima.

Peronova policija je skušala nevtralizirati oboje: veliko duhovščine je bilo odpeljane v zapore; po vseh cerkvah so od policije najete osebe kontrolirale cerkvene govore; režim je najel tudi nekaj odpadlih duhovnikov, ki so javno napadali cerkveno vodstvo. A vse to ni omajalo duhovščine in katoliških laikov. Tudi ni imela policija uspeha pri zatiranju tajne literature; čeprav so se ječe polnile z raznašalci, čeprav je bilo zaplenjenih mnogo tiskarskih centrov, in nazadnje celo eden izmed glavnih centrov obveščevalne in propagandne službe, se je pamfletiranje nadaljevalo v naraščajočem ritmu.

Vendar je upanje na zlom režima bilo majhno. Totalitarni Peronov sistem je obvladoval vse javno in privatno življenje: vojsko, državno upravo, šolstvo, radio, tisk, delavstvo, banke, s pomočjo ogromne špionaže je posegal tudi v privatno življenje. V tem oziru bi se dala primerjati Peronova diktatura le s Hitlerjevimi ali komunističnim režimom.

In kljub temu je doživela poraz, in to v sorazmerno kratkem času. Kako to razložiti?

Edina sila, katere Peronov totalitarizem ni mogel podjarmiti ali razdreti, je bila Cerkev. Za prevzetnega in diviniziranega diktatorja je bilo to nekaj nezaslišanega: potem ko je zatrl vsak odpor okrog sebe, ko je takorekoč postal absolutni gospodar vse Argentine, je bilo

zanj bolj vprašanje osebnega ponosa kot realne potrebe, zasužnjiti tudi Cerkev. A do zadnjega je prevladala previdnost: trenja s Cerkvijo se je bal in se ga izogibal. Videli bomo, zakaj in v kakšnih okoliščinah se je odločil za spopad. Brž ko se je Cerkev čutila bistveno ogrožena, je vrgla v boj vse svoje sile. Treba je priznati, da je v tej borbi vladala med katoličani vzgledna edinstvo; eden izmed razlogov te edinstvi je gotovo način borbe same, ki je bila direktna, frontalna, izzivajoča, in je imela kot posledico združitev vseh katoliških sil. Vsa do tedaj razbita in zasužnjena opozicija proti tiraniji je dobila s tem kompetentno vodstvo in se za njim zgrnila v enotno fronto, kateri peronizem ni mogel več kljubovati. V tem je skrivnost Peronovega poraza.

Prvi udarec

Dne 16. junija 1955 opoldne je v meglem ozračju argentinske prestolice peronistični režim dobil prvi odločilni udarec: upor mornarice in letalski naskok na predsedniško palačo. Cilj tega napada je bil, zadesi Perona in s tem brez večjih žrtev vreči režim. A namera se je izjalovila zaradi izdajstva poveljnikov suhozemske vojske. Vendar so bombe, ki so padle na predsedniško palačo, zadale prvi smrtni sunek tiraniji. Peronov ugled je padel. In naključje je hotelo, da se je isti dan preko urugvajskih radijskih postaj raznesla novica o Peronovem izobčenju iz katoliške Cerkve. Še med pokanjem bomb je diktator izdal povelje, ki ga je dokončno pogubilo: požig buenosaireskih cerkva in aretacija vse katoliške duhovščine. V noči od 16. do 17. junija so zagorele mnoge častitljive bazilike in cerkve v Buenos Airesu ter razsvetljevale deževno noč, medtem ko so najete tolpe plenile in razbijale pod varstvom Peronove policije. Po vseh delih republike pa so policijska vozila prepeljavala duhovščino v zapore. 17. junija je po celi državi zavladal mrtvaški mir. Duhovščina je bila spuščena čez dva dni. Ni sicer znano, kaj je nameraval Peron v tem oziru, a vemo,

da so po raznih krajih države bila do-
ločena zanjo koncentracijska taborišča.

Po tem udarcu je Peron, prisiljen od
javnega mnenja in ogrožen v vojski in
mornarici, spremenil taktiko: navidezno
je popustil, a samo zato, da si medtem
utrdi postojanke in dokončno stre vsako
nasprotovanje. Posegel je po skrajnem
sredstvu, ki bi vrglo deželo v velepotez-
no državljansko vojsko in jo najbrž pri-
vedlo v komunistično diktaturo, če bi se
mu namera posrečila: sklenil je oborožiti
delavske mase, nadomestiti vojsko z
ljudsko milico ter ustanoviti ljudska so-
dišča. Namera se je hitro razvedela in
pospešila drugo vstajo, tokrat učinko-
vito.

Dokončni zlom

Dne 16. septembra 1955 sta se dvig-
nili vojska in letalstvo v Córdoba, pod
poveljstvom že pokojnega generala Lon-
nardija; cordobskemu zgledu so sledile
tudi druge vojaške enote. Po treh dneh
borbe in nejasnega položaja je negoto-
vost razpršila mornarica, ki je priplula
v bojnem stanju pred buenosaireško pri-
stanišče ter zagrozila z bombardiranjem
prestolice in petrolejskih naprav v La
Plati in Mar del Plati. Prisiljen od svo-
jih generalov, se je Peron dvoumno od-
povedal, zbežal na paragvajsko topni-
čarko, ki je v ta namen že čakala zasi-
drana v pristanišču, ter zaprosil za pra-
vico azila kot politični begunec, čemur
je paragvajska vlada ugodila.

23. septembra je že prisegel novi
predsednik države general Lonardi pred
ogromno in navdušeno množico, na istem
zgodovinskem trgu, Plaza de Mayo, na
katerem je Peron 12 let slepil delavske
množice in jih hujskal v razredno borbo.
Čeprav je bil Lonardi general, in isto
njegov naslednik Aramburu, ima v no-
vem režimu glavno besedo mornarica, ki
je odnesla levji delež v borbi proti Pe-
ronu.

Pomisleki

To je v kratkih besedah naslikan pre-
rez dogodkov, ki so bili značilni za Pe-
ronov spopad s Cerkvijo in njega poraz.

Rekel sem, da so ti dogodki v sploš-

nem znani. Niso pa znana mnoga druga
dejstva, zaradi svoje notranje vrednosti,
še važnejša.

Predvsem ostane nerešeno vprašanje,
zakaj je prišlo do spopada med Peronom
in med Cerkvijo. Kolikor sem videl, so
na to vprašanje skušali odgovoriti mno-
gi, tako tukaj kot drugje, a končno vsi
priznavajo, da so jim pravi vzroki ugan-
ka. Vse je zavito z neko zaveso skriv-
nosti.

Med vzroki, ki jih naštevajo, so sle-
deči:

1. Nujni razvoj totalitarnega siste-
ma: v bistvu totalitarizma je, da si kon-
čno skuša podvreči tudi Cerkev.

Trditve je na splošno pravilna, saj
jo zgodovinska dejstva dovolj zgovorno
potrjujejo. Totalitarna država vodi do
preganjanja Cerkve, kateri odreka samo-
stojnost. Vendar so možne izjeme: dik-
tatura je spričo realnosti prisiljena na-
rediti nekak kompromis, da se izogne
prenevarne borbe s Cerkvijo. Klasični
primer je tukaj fašistična Italija. In
znano je, da je Peron hodil po stopinjah
italijanskega diktatorja, in kakor ta, tu-
di on ni maral borbe s Cerkvijo.

2. Naslednji vzrok, ki ga navajajo,
je razredno bojno in protikrščansko raz-
položenje CGT (Glavne Delavske Zveze),
v katerem vodstvu so sedeli izvežbani
mednarodni revolucionarni borci, zlasti
španci. Nedvomno je vpliv te vseargen-
tinsko delavstvo obsegajoče organizacije
bil velik, a spet ne tolik, da bi bil odlo-
čilen. Peron je večkrat in bistveno pose-
gel v nje notranje življenje in samo-
voljno določal nje politiko.

3. Tretji vzrok, ki ga zlasti radi na-
vajajo nekatoliški elementi, je pereče
gospodarsko stanje, v katerega je zdrk-
nil Peron. Da bi se rešil gospodarske
krize, je ponudil velik kos narodnega
ozemlja severno ameriški družbi „Cali-
fornia“ v petrolejsko uporabo. In da bi
zamotil javno mnenje, medtem ko se je
sklepala kupčija, je sprožil boj proti Cer-
kvi. — Argument je naiven, ker je
vsakdo lahko predvideval, da v tej pe-
trolejski aferi boj s Cerkvijo Peronove-

ga položaja ne bo izboljšal, temveč temeljito poslabšal.

4. Četrti vzrok je zadržanje. Cerkve nasproti peronistični mladinski organizaciji UES (Unión Estudiantes Secundarios). Ta organizacija, ki je obsegala srednješolce obeh spolov, je postala Peronu zelo pri srcu, zlasti nje ženska veja. Njegova navezanost na študentke je pripeljala tirana do velikih in javnih škandalov, ki so razburjali argentinsko javnost. Ko je Peron videl — tako trdijo —, da se mladina odvraca od UES, je krivdo vrgel na Cerkev in jo začel preganjati. — A v zadnjem času objavljeni podatki osvetljujejo to poglavje in pričajo, da je bila to le pretveza, ne pa vzrok preganjanja; morda tudi zadnji psihološki element, ki ga je Peron potreboval za borbo proti Cerkvi, vsekakor pa ne pravi nagib.

5. Vzrok je širšega značaja in se že bolj bliža stvarnosti. Po tem mnenju je razvoj peronizma imel dve poglavji: narodno in mednarodno. Komaj si je utrdil notranje postojanke, je začel organizirati svoje gibanje tudi v drugih južno-ameriških državah in trošil v to velike vsote denarja. To prizadevanje je šlo preko štirih stopenj. Najprej je sprožil gibanje na zgolj politični platformi, zakriti z besedo „justicializem“. Ker gibanje na tej podlagi ni uspelo, je v drugi stopnji začel svojo akcijo preko delavskih sindikatov in v ta namen ustanovil latinsko ameriško sindikalno zvezo (ATLAS). A tu je naletel na nezlomljiv odpor komunistično usmerjenih delavskih organizacij, in načrt je padel v vodo. V tretji fazi je skušal prodreti s svojim političnim imperializmom pod krinko katolicizma; njegovo gibanje naj bi se istovetilo s koristmi katoličanov. Seveda so v sosednjih državah pozorno spremljali njegove manevre, in komaj so bile namere jasne, so kolumbijski škofje gibanje javno razkrinkali kot protikrščansko. Posledica tega je bila dvojna: prvič, Peron prelomi s katolicizmom; drugič, komunisti ponudijo Peronu, da z njih pomočjo organizira, kar mu ni uspelo s pomočjo katolicizma. Po-

goj naj bi bil: sprememba v notranji politiki od desne na levo, in izločitev katolicizma kot javne sile. Peron je ponudbo sprejel, in borba s Cerkvijo se je začela.

Skoraj vsa dejstva, ki so podlaga tej teoriji, odgovarjajo resnici. Vprašanje je le, če so odločilno vplivala na razvoj dogodkov. K osvetlitvi te podmene lahko dodam še več dejstev. Prvič: že leta 1952 so komunisti predvidevali preokret Peronove politike na levo, zato so izdali povelje, prodirati v peronistično stranko in zasedati strateško važna mesta. CGT je bila že itak od prej predmet stalnega pronicanja, in pravzaprav ni nikoli nehala biti komunistično usmerjena. Tako so polagoma mnoga vodilna mesta v stranki in v vladnem aparatu zasedli ljudje prokomunističnega mišljenja, kot most med komunistično stranko in med Peronom. Drugič: ko je izbruhnilo preganjanje, je Peron postavil v svoje časopisje notorične komuniste, ki so kot eksperti vodili časopisno gonjo proti Cerkvi. To dejstvo odkriva tesno sodelovanje Perona in komunistov v tej dobi. Tretjič: z dobo preganjanja sovpada razstava sovjetske industrije v Buenos Airesu. Četrto: po 16. juniju Peron izda povelje, da se organizira ljudska milica po komunističnem vzorcu in da se uvedejo ljudska sodišča. Povelje ni bilo izpeljano, ker je prej diktatorja strmoglavila revolucija, a kljub temu priča, da je med Peronom in komunisti obstojala povezanost.

6. Šesta teorija izpopolnjuje prejšnjo in se glasi:

Peronov režim, ki se je uveljavil z glasovi katoličanov, je doživel leta 1951 volilni poraz, ki ga je pa Peron spretno zakril. Krivce za ta neuspeh je iskal med katoličani, ki so mu odtegnili svoje simpatije. Čim bolj je bredel v nasilje in totalitarnost, tem več ljudi je zgubljal na katoliški strani. Ko je sprevidel, da katoliške karte ne more več igrati, se je ozrl na levo. A ta mu je stavila pogoje, med katerimi so bili nekateri izrazi protikatoliški.

Obe zadnji teoriji se izpopolnjujeta

in predstavljata najbolj verjetno osnovo, iz katere je pognalo bojno razpoloženje peronistične diktature proti Cerkvi. Zelo verjetno pa ne izpolnjujeta v celoti vseh vzrokov, ki so nagnili sicer tako previdnega in pretkanega diktatorja do usodnega koraka. Ne smemo pozabiti, da borbe s Cerkvijo ni hotel, kar dokazujejo vsa leta njegovega vladanja in večkratne njegove izjave. Dejstvu, da je boj izbruhnil kar naenkrat, brez vsakega povoda od strani Cerkve, pustivši ob strani vsako politično modrost in strateško preračunanost, je treba iskati še globljih vzrokov, zakulisnih, in pretežno psiholoških v osebi diktatorja.

Za kulisami

Peronu so omogočili politični vzpon in končni prevzem vlade naslednji čini: nacistična finančna sredstva, njegova borba za pravice delavskih množic, nacionalizem katoliških, intelektualnih in vojaških krogov, simpatije ljudstva za Nemčijo in sovraštvo do zaveznikov, in njea prijazno stališče do katolicizma. Na tej podlagi je Peron triumfiral nad vso združeno opozicijo. Spretno je torej izbral glavne silnice v življenju naroda in jih vpregel v svoj politični voz. Brž ko je dobil vladne vaje v svoje roke, je začel postopoma in z vsemi sredstvi preganjati in razkrajati opozicijo. Glavno silo njegovih nasprotnikov so sestavljali radikali, konservativci in socialisti. Pritisk je šel v začetku proti konservativcem, takrat najmanj popularnim, in šele nato proti radikalom in socialistom. Vsi so seveda podlegli v tej neenaki borbi in h koncu sprevideli, da je nemogoče strmoglaviti tirana, ki je razpolagal z ogromnim policijskim, upravnim, vohunskim, finančnim in zlasti sindikalnim aparatom. Nič čudnega torej, če so nekateri elementi začeli iskati upanja tam, kjer so postojanke ostale še čvrste in nedotaknjene: v Cerkvi. Njih strategija je bila sledeča:

„Edino radikalen konflikt s Cerkvijo lahko vrže Perona in njegov režim; a ker tega konflikta ni, ga je treba ustvariti. Ker se tako Cerkev kakor režim izogib-

ljeta spopada, ju je treba k temu prisiliti. Cerkev ne bo reagirala, dokler nima za to zadostnega vzroka; zato je treba Peronov režim privedi da tiste napetosti, ki bo zmožna izzvati reakcijo katolicizma. Istočasno pa je treba pripraviti vse potrebno, da ne bodo katoliške sile izrabile zmage zase, ampak izšle iz sicer zmagovite borbe praznih rok.“

V smislu tega načrta nam mnoga dejstva pred in po revoluciji postanejo jasna in razložljiva. Kdor recimo pazno ponovi dogodke med preganjanjem, ne bo težko spoznal, da so imeli predvsem značaj izzivanja na boj, kakor pa boja samega; šele v drugi polovici preganjalne dobe postane borba radikalna in objestrska. In tudi v tej dobi so nekateri dogodki, ki so izzivalnega značaja, kakor onečaščenje zastave in požiganje cerkva; ni treba biti namreč velik psiholog in predvidevati zgolj negativne posledice teh dejanj za Perona. Skratka: Peron je zlezel v past, ki so mu jo pripravili njegovi nasprotniki.

Ostane še vedno vprašanje: kako so prisilili Perona do tega? Tu je treba pravilno razumeti vlogo nekaterih osebnosti v neposredni okolici diktatorja. To so predvsem: notranji in justični minister Borlenghi, prosvetni minister San Martín, in podpredsednik države Teissaire.

Borlenghi je socialist levega krila od svojih mladostnih let pa vse do zdaj. Čeprav se je pridružil Peronu in takoj postal njegova desna — ali leva — roka, je vendarle ostal to, kar je vedno bil: socialist, in ni nikoli prekinil stikov z ljudmi svojega prepričanja izven peronistične stranke. Znano je tudi, da sta se Borlenghi in Teissaire večkrat in tajno sestajala z vplivnimi neperonističnimi ljudmi in skupaj z njimi pretresala vprašanje Peronovega nasledstva. Pri teh sestankih so se navzoče osebnosti zedinile v tem, da bo nasledstvo Perona prevzel socializem, in v tem smislu že med borbo podvzeli potrebne ukrepe. Tako so ti elementi dobili v Borlenghiju tajni kondukt, po katerem so tekli kulturno-

bojni navdih Perona in ga navajali na borbo proti Cerkvi kot na strateško potezo za njegovo lastno strmoglavljenje. Ne smemo pozabiti tudi, da je najbolj občutljivo in daljnosežno poglavje v izzivanju katoličanov, to je onečaščenje narodne zastave, dejanje, ki se je nato naprtilo katoličanom, osebno organiziral Borlenghi.

Teissaire, zastopnik kapitala v Peronovi vladi, je proti koncu diktature dobil podobno vlogo: pripravljati diktatorja na boj proti Cerkvi.

Poglavje zase je Mendez San Martín, prosvetni minister. Igral je najbolj delikatno in odločilno igro v okolici Perona: zaplesti ga v nemoralnost in škandale, zlomiti njegovo moralno silo, ga dobiti s tem v svoje roke ter ga povesti v borbo proti Cerkvi. Ta naloga se mu je popolnoma posrečila. Zgodovina preganjanja Cerkve v Argentini bo vedno tesno združena z njegovim imenom. Kdo je pravzaprav ta mož, odkod se je vzela, in kako je končal? Vse je nekam zavito v skrivnost; razen s katoliške strani, se je o tem človeku zelo malo pisalo, kakor da bi bil nekak tabu. Razumljivo, kakor je tudi razumljiv sprič tega odhod Borlenghija tik pred revolucijo v inozemstvo, in retraktacija Teissairja, in pretežni vpliv številčno skoraj brezpomembnega socializma po revoluciji. Mendez San Martín je bil tajni emisar ljudi, ki so izdelali načrt za strmoglavljenje tirana in pri tem makiavelistično potegnili Cerkev v borbo za svoje interese.

Še drugo dejstvo, ki osvetljuje vlogo Borlenghija in Mendez San Martína: na-

glica, s katero se je uzakonila razporoka in zopet uveljavil čl. 1420 o laičnem šolstvu. Za prvo je stal Borlenghi kot minister pravosodja, za drugim pa Mendez San Martín kot prosvetni minister. Novejša raziskavanja so dognala, da je naglico bilo treba pripisati njenemu strahu, da ne bi Peron padel prej, kakor bi bila oba predloga uzakonjena. Oba važna zakona sta bila zamišljena kot nekaka dediščina, ki naj bi jo Peronov režim zapustil naslednji vladi: ker bi bilo v poznejšem demokratičnem režimu težko uveljaviti oba člena, so ju ideologi razporoke in laičnega šolstva podtaknili vsemogočnemu diktatorju v psihološko primernem trenutku, in na Peronov ukaz sta ju poslanska zbornica in senat strumno izglasovala.

★

Ko sem omenjena dognanja navajal enemu izmed tukajšnjih katoličanov, jih seveda ni verjel; revolucija je bila zanj zelo enostavna: borba med katolicizmom in peronizmom, „y nada más“. V globlje komplikacije in zakulisne igre tukaj ne verjamejo, najbrž zaradi nepoznanja metod svojih lastnih politikov. Na žalost je to simplicitično pojmovanje zelo razširjeno, in njega posledice so za katolicizem kvarne.

Z vsem tem pa ni rečeno, da je krivda Perona in njegovih manjša; nikakor. Le da pade sene tudi na druge. Tudi ni rečeno, da Cerkev v resnici ne bi iz te svoje zmage odnesla duhovne koristi, proti pričakovanju tistih, ki so za kulisami črtali bodočnost nekega naroda. Kajti človek obrača, Bog pa obrne.

Pokopani smo bili torej z njim po krstu v smrt, da bi tako, kakor je Kristus vstal od mrtvih s slavo Očetovo, tudi mi zaživelih novo življenje.

Rim. 6, 4

Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo; se tako borim, ne kakor bi mahal po zraku; marveč zatiram svoje telo in ga devljem v sužnost, da bi ko evangelij oznanjam, sam ne bil zavržen.

1 Kor. 9, 26-27

Kam plovemo?

Milan Kopušar, U. S. A.

Dokaj knjig in razprav o propadanju sodobne krščanske kulture je bilo že napisanih. Med najbolj znanimi knjigami o tem predmetu je Spenglerjeva „Der Untergang des Abendlandes“. Nedavno je avstrijski filozof Kuehnelt-Leddihn, ki predava tudi po Ameriki, nekaj podobnega napisal v svoji knjigi „Freiheit oder Gleichheit“. Na prelomnici časov smo. Novi časi prihajajo in morajo priti. Ali bo ta prehod v novo dobo in nove razmere hitrejši ali počasnejši, pa ni še popolnoma razvidno. Ne mislim pisati kakšne razprave o vsem tem. Rad bi le k temu predmetu nekaj reči zapisal, ki jih človek tu in tam, zlasti v Združenih državah, ujame. Nič novega ne bom povedal, le poudaril bi rad, da mora staro miniti in novo priti. Človeštvo se mora preriniti do nove in prave krščanske kulture.

Analiza modernega človeka je poredna. V človeku je danes toliko paradoksnega in razklanega, da ga sedanje razmere in sedanje okolje ne more ozdraviti. Ni samo slučaj, da likovni umetniki prav v naših dneh toliko uporabljajo podobo klovna. Znane so Picassove, Roualtove in slike Stravinskega o klovnu. Vse to je podoba časa. Sicer pa, ali ne nosi vsa sodobna umetnost nekaj razklanega v sebi? Umetniki čutijo smisel časa. — Jezuit Harkins je modernega človeka dobro označil v članku „Pomen Marije za posameznika“. Članek je izšel za Marijino leto v knjigi „Mary and Modern Man“. Sodobni človek, pravi Harkins, je pobožil tvarne dobrine, tehnični napredek in profit, pozabil pa je na vero, Boga in duhovnost. To je začetek in konec vse razklanosti v današnjem človeku. Prav zato je sodobni človek, ker se utaplja v materializmu, postal samo del brezbarvne množice. Masna produkcija je veliko izežala tudi v Ameriki. Velikih, ustvar-

jajočih osebnosti ni: niso se še izkristalizirale in dvignile nad brezoblično množico. Materializem zavira in ubija tak razvoj. Amerika res še nima nadpovprečne literarne, likovne in glasbene umetnosti. — Sodobni človek ne pozna in nima pravega življenjskega cilja. Ker ga je Freud prepričal, da je le skupek iracionalnih instiktov, se sodobni človek le izživlja. Gon za izživljanjem je včasih obupen, ker je pač to za materialističnega človeka največja življenjska vrednota. Tako je sodoben človek, brez prave duhovnosti, zares „vitez klavrne postave“, kakor bi po naše rekli. Tak človek ne more obstati in voditi usode sveta.

V Severni Ameriki imamo dosti priložnosti spoznavati protestantizem v najrazličnejših oblikah. Čim bolj ga spoznavamo, tem bolj vidimo, da je protestantizem samo „zvodenelo krščanstvo“ (vaporized Christianity). Eden najbolj znanih ameriških protestantskih teologov je znani Reinhold Niebuhr. V neštetihi člankih in spisih se ta mož, in za njim drugi, spotika nad katoliško avtoritativnostjo, dogmatizmom, nad katoliškim pojmom naravnega zakona in nad „Mariolatrijo“. Avtoriteta in njeni odloki, tako pravi Niebuhr, ovirajo v duši delo Sv. Duha. Le božji navdih morajo voditi in razsvetljevati človeka. Zato uredbe in odloki niso potrebni. Melancthon je bil n. pr. rajši pekovski pomočnik kot pa teolog. Pri protestantih vsak sam razlaga sv. pismo in je sam sebi avtoriteta. Zato protestantizem vodi v nedogledno razečpljenost. — Nad naravnim zakonom, pravi Niebuhr, je človeška svoboda, kot prvi in najvišji zakon. V javni debati med katoličani in protestanti, ki jo je vodila „Look“, ena izmed največjih revij, je Niebuhr dejal: Kako more biti nekaj naravni zakon — razpravljali so o zakonskem onanizmu (birth control) — če mi tega ne pri-

znamo?" Res protestanti na splošno uče, da pametna „kontrola rojstev“, kar je po naše zakonski onanizem, ni nič slabega. Človeška svoboda je nad to postavljena. Če to velja za eno zapoved, velja to za vsako. Kam to vodi? Tako je človek sam sebi postava in Boga sploh več ne potrebuje. Dobro jih je nekdo zavrnil, ko je rekel: „Bog bi moral torej, ko jih je dajal, dati zapovedi na glasovanje.“ Človek v svoji neomejeni svobodi naj bi dajal svoj placet k božji postavi. — Zavračevati „Mariolatirijo“ se pa ne splača.

V angleški episkopalni cerkvi imajo precej težav. Lani v poletju so se povežali in sprejeli v svojo skupnost južnoindijsko cerkev. Med mnogimi episkopalnimi pastori je to povzročilo veliko zmedo in začudenje. Episkopalna cerkev priznava zakramente in ima precej nauk, katerih druge cerkve ne priznavajo. Episkopalna cerkev se šteje za vejo prave katoliške Cerkve. Pastori je zmedlo dejstvo, da južnoindijska cerkev nima zakramentov in ne priznava mnogih nauk, da je, kratko povedano, zelo malo katoliška. Kako je torej mogoče združiti se s tako cerkvijo? Gibanje nazaj k Rimu je spet vzvalovilo. Nekaj pastorev je spet prestopilo in bi jih najbrž še več, če ne bi bilo tistega težkega problema, kako živeti. Težko je sebe in svojo družino prepustiti stradanju. Canterburyjski nadškof dr. Fisher je ob tej priliki, da bi zakril doktrinalne razlike in zabil tako razpravljanje, zaklical: „Katoliška Cerkev je verjetno največja ovira za razširjanje božjega kraljestva na zemlji.“ Napadel je njen separatistični nauk „communicatio in sacris“. Kato-

ličani se ne moremo vezati s heretiki, oni se lahko vežejo med seboj. Jezi jih je to, da pri vseh njihovih sporih in težavah, ko spet kaj „zvodeni“, katoliška Cerkev žanje uspehe.

Nimam pri rokah kakšnih posebnih podatkov o ruski pravoslavni cerkvi. Vsi vemo, da je lutka v rokah komunističnih oblastnikov. Ker je niso mogli uničiti, ji pustijo živeti, mora pa zato služiti njihovim ciljem. Od 459 cerkva v Moskvi je samo 40 odprtih. Vse drugo je spremenjeno v muzeje, ali pa podrti. Obiskovalce Rusije lahko z njimi slepijo in jim lahko kažejo, da cerkev v Rusiji ni preganjana. Ruski duhovniki morajo moliti pri liturgiji za lastne zatiralce. V svet pošiljajo razne pravoslavne škofo, da ti po svoje delujejo za komunizem. Pred kratkim se je veliko pisalo o nadškofu Borisu, kateremu ameriška vlada ni hotela dati vizuma, ker je pač vedela, kakšno bo njegovo delovanje. Zato so boljševiki izgnali edinega katoliškega duhovnika v Moskvi, ki je skrbel samo za duhovne potrebe tamošnjega katoliškega diplomatskega osebja.

Troje sem v tem članku omenil: materializem, protestantizem in rusko pravoslavlje. Ker so ti čini v zmoti in ne na pravi poti in ker imajo mogočen vpliv na življenje človeštva, se lahko pravilneje sprašujemo: Kam plovemo in kam bo vse to privedlo? Ali bomo res do kraja „zvodeni“ in propadli, ali pa bo pravo krščanstvo zajezilo ta tek navzdol in pripeljalo človeštvo k novemu vzponu in procvitu krščanske kulture?

Koliko duhovnikov opravlja sveta opravila, ne da bi jih poznali, razumeli in mislili nanje! Vedno se gibljejo med svetimi reči in so v stiku z nadnaravnimi močmi, pri oltarju, v spovednici, na prižnici, in vse to brez posebne pozornosti in brez koristi za njih duše.

A. Aubry

† Mons. Valentin Podgorc

Jože Guštin, Buenos Aires

Na veliki četrtek je v Celovcu v prvih jutranjih urah nehalo biti srce velikega koroškega Slovenca, našega sobrata duhovnika, biseromašnika, stolnega kanonika in prelata Valentina Podgorca. Zadela ga je možganska kap. K zadnjemu počitku so položili njegovo truplo na veliko soboto dopoldne v grobnico v celovski stolnici. Vsi bogoslovci celovškega semenišča in veliko število celovške in predvsem podeželske slovenske duhovščine se je udeležilo pogreba, ki ga je vodil prošt Unterlugauer. Ob grobu je govoril prevzvišeni škof dr. Jožef Köstner, ki je povdaryl Podgorčeve zasluge za slovensko združništvo in za Mohorjevo družbo. Prikazal je pokojnega kot vzornega javnega delavca in gorečega in Cerkvi vdanega duhovnika.

Družba sv. Mohorja in Sodaliteta slovenskih duhovnikov na Koroškem sta priredili za rajnega starosto naših duhovnikov na Koroškem slovesno žalno opravilo v četrtek, 12. aprila, v celovski stolnici. Ob tej priliki je govoril mil. g. prošt Anton Benetek.

Pokojni g. prelat se je rodil 14. februarja 1867 pri Sv. Neži pri Velikovcu. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Celovcu. V duhovnika je bil posvečen 10. maja 1890. Prevz. knezoškof Kahn ga je takoj nato imenoval za prefekta v Marijanišču. Kmalu je šel za eno leto za kaplana v Pliberk. Ko je škof videl, da ga posebej zanima študij socialnega vprašanja in gospodarskih problemov, mu je dovolil študijsko potovanje po Nemčiji in Franciji. Po vrnitvi je bil nekaj časa župnik na Višarjih, od koder se je zopet vrnil v Celovec in tam ostal vse življenje.

Leta 1907 je bil imenovan za profesorja verouka na privatnem učiteljsku sester uršulink v Celovcu in je postal istočasno slovenski pridigar pri cerkvi Sv. Duha. Leta 1913 je postal

član izpitne komisije krške škofije; l. 1929 član kapitlja v Celovcu, 1936 ga je sv. stolica imenovala za prelata.

Rajni je posvetil vse svoje življenje skrbi za versko življenje našega koroškega ljudstva, organizaciji slovenskega združništva, bil je steber Mohorjeve družbe v Celovcu, požrtvovalen delavec na političnem polju in neutruđen branilec narodnih pravic Slovencev na Koroškem.

Po prvi svetovni vojni je bil on med ustanovitelji verskega lista „Nedelja“, njen urednik in najbolj priden sotrudnik. Po prekinitvi med drugo svetovno vojno jo je po vojni on zopet prebudil k življenju.

Leta 1929 je zapisal o njem „Kärntner Tagblatt“: „Če imajo Slovenci na Koroškem bolje razvito združništvo kakor Nemci, tedaj je to zasluga gospoda Podgorca. V tem pogledu prednjačijo Slovenci ravno po Podgorčevi zaslugi pred Nemci.“

Odločilno je sodeloval pri celovski Mohorjevi družbi. Leta 1906 je postal njen odbornik in je bil pozneje več let njen tajnik. Tedaj so šle mohorjeve knjige med ljudstvo v 90.000 izvodih. Po drugi svetovni vojni je družbo zopet postavil na noge in rešil od imetja, kar se je po nacistični razlastitvi rešiti dalo.

Že kot mlad duhovnik se je začel udeleževati tudi na političnem polju. Leta 1902 je pri volitvah kandidiral za okraj Velikovec. Slovenci na Koroškem so bili tedaj politično še malo organizirani in je pri volitvah propadel samo za 19 glasov. Po tragičnem plebiscitu 10. oktobra 1920 je prvi zagrabil za delo in pričel izdajati „Glas pravice“, ki pa ni mogel dolgo izhajati. V boju za narodne pravice Slovencev ga Nemci niso hoteli razumeti. To je bila največja tragedija Podgorčevega življenja pri njegovem idealnem žrtvovanju za svoj narod.

Bil je vsa leta zvest sotrudnik „Koroškega Slovence“. Leta 1945 je bil med prvimi pri „Koroški Kroniki“ in od leta 1949 pri „Našem tedniku“. Še štirinajst dni pred smrtjo je osebno prinesel na uredništvo svoj zadnji članek o šolskem vprašanju na Koroškem in je tedaj rekel: „Če koroški Nemci v šolskem vprašanju ne bodo prišli do spoznanja svoje napačne poti, tedaj bodo znova spravili deželo v nevarnost.“

Napisal je več knjig, ki obravnavajo verske, narodne in socialne probleme.

Kako je bil rajni g. prelat dobrega srca in je rad pomagal bližnjemu v stiski, to bi vedel povedati marsikateri slovenski duhovnik, ki je leta 1945 pribežal preko meje na Koroško in je pri njem naletel na razumevanje in bil deželen materialne pomoči.

Bog mu to dobroto povrni!

Uredništvo „Omnes unum“ je ob letošnjem novem letu tudi sedaj žal po kojnemu mons. Podgorcu poslalo prošnjo za sodelovanje pri naši duhovniški reviji. Bil je eden tistih redkih, ki je s pismom od 20. januarja takoj prijazno odgovoril: „Jaz sem zdaj v 90 letu starosti, torej za vsako večje delo deloma zastarel deloma preperel; če pa kdo išče dobrega sveta in je bonae voluntatis, se pa lahko zgovoriva.“

In res daje v pismu nekaj dobrih nasvetov. Po njegovo bi slovenska izseljenska duhovščina modro ravnala, ko bi se v celoti organizirala v nekakšne kongregacije z obljubami „kakor jih

delajo menihi“ in prevzela dušno pastirstvo med izseljenimi, oz. pregnanimi Slovenci. „Obljubam naj bi dostavila še posebno pokorščino sv. očetu, kakor jo obetajo jezuiti.“

Potem priporoča slovenskim duhovnikom v zamejstvu, da goje literarno delo in po možnosti tudi znanstveni študij, da „ne bo vse preplitvo“. Omenja, da je sam katehet na uršulinski pripravnici v Celovcu po dogmatiki jezuita Brandenburga in tudi Billota preredil učbenik in po njem učil tako, da je nadzornik prošt Bittner rekel, da „poučuje kakor na univerzi“. Duhovnikom nadalje priporoča študij cerkvene zgodovine, čemur se je tudi sam vedno zvnemo posvečal. Piše, da se je ob prebiranju Gfrörerjeve zgodovine srednjega veka „opetovano razjokal ob verskem navdušenju tega konvertita in učenjaka“. A kogar zanima lepa literatura, naj prebira Shakespeareja, pa bo dobil mnogo globokih misli tudi za naš čas. Pismo tudi konča — zelo značilno — s Shakespearejevim citatom iz Richard King II.:

Iz smrti votlih oči
vidim življenje.

Deus vos benedicat! je pripisal na koncu pisma. Bog naj bo plemenitemu monsignoru Valentinu Podgorcu bogat plačnik za izredno zaslužno delo, ki ga je storil za verski in kulturni dvig njemu tako dragega slovenskega naroda.

† Andrej Jerman C. M.

Okrog polnoči 15. marca je umrl v španski bolnišnici v Buenos Airesu in bil 17. marca položen v grobnico Misijonske družbe mladi, še ne 34-letni lazarist Andrej Jerman. Njegova nepričakovana smrt je zelo užalostila vse, ki so ga poznali osebno ali pa iz misijonskih poročil. Življenjska pot ga je peljala po tako daljnih deželah, kakor ne zlepa kakšnega Slovencea.

Začela se mu je 21. aprila 1922 v skromnih razmerah v Radomljah pri Kamniku. Kot lepo vzgojen, pobožen in marljiv deček je bil sprejet v Dijaški dom Misijonske družbe na Taboru. Pridno se je učil in med sošolci apostolsko deloval z besedo in zgledom. Za verouk se je posebno zanimal in ga je izvrstno znal. S tem je dajal vsemu razredu lep zgled. V zavodu je deloval pri

Katoliški akciji. Bil je vedno zdrav in krepak, tudi navdušen športnik. — Po maturi je 14. julija 1942, torej med italijansko okupacijo, vstopil v Misijonsko družbo in opravil noviciat. Potem se je priglasi k domobrancem, k propagandnemu odseku za Primorsko, s tovariši iz Dijaškega doma Vinkom Krašovcem, Francem Pogorelcem in Mirkom Remcem; ti trije so bili tam zahrbtno ustreljeni. Navadno je bival v Trnovem pri Ilirski Bistrici, kjer ga je zelo vzljubil dekan mons. Karel Jamnik, poznejši administrator reške škofije, in ga imel večkrat za gosta.

25. aprila 1945 je bil ob bombnem napadu na kolodvor v Ilirski Bistrici tudi ranjen v nogo. Ko je za silo okrevail in se je peljal proti Trstu, so ga zajeli komunisti in še isto noč obsodili na smrt. Vendar so ga pomilostili in imeli zaprtega v Postojni, na ljubljanski sodnji, v št. Vidu in na Igu. V zaporih je moral silno veliko pretrpeti. Končno je bil obsojen na dve leti prisilnega dela v Kočevju. Njemu se je pa mudilo k študiju in misijonskemu delu in je 12. maja 1946 ušel. Nekje v kočevskem gozdu ga je divji merjasec tako srdito sledil, da se ga je rešil le, ko je splezal na drevo. Tri mesece se je skrivaj po Sloveniji, potem je pobegnil na Koroško in v Rim. Tam je bival v hiši lazaristov in poslušal na Gregorijanski univerzi modroslovje; s sobratom Wolbangom, bivšim novomeškim profesorjem, je hodil tudi na medicinski tečaj za bodoče misijonarje. — Že sredi marca naslednjega leta se je pa z vatikanskim potnim listom z avionom odpeljal s sobratom Prebilom na Kitajsko, s pristanki v Palestini, v Arabiji in v Indiji. Že po enem tednu je bil v Kunmingu na južnem Kitajskem, v provinci Jun-nam. Tam se je v semenišču francoskih sulpicijancev učil bogoslovja in kitajščine. Od jeseni 1948 je študiral v Kašingu pri Šanghaju. Ko so ga 28. aprila 1949 obkolili kit. komunisti, se je isti dan odpeljal s sošolci z zadnjim aeroplanom na Filipine, v prestolnico Manilo. Tam se je ustavil kar 4 leta, dokončal v nadškofijskem seme-

nišču teologijo in bil 10. marca 1951 posvečen. Nato je v istem semenišču učil modroslovje. Kjer je poučeval, je dobro razlagal, pa tudi točno zahteval. Ni ga motilo, da je veljal za strogega; kakor je sam zelo vestno opravljal svoje dolžnosti, tako je zahteval tudi od tistih, ki se pripravljajo za duhovniški poklic.

29. avgusta 1953 je odletel z avionom iz Manile preko Hawajev v U. S. A., v San Francisco. V šestih tednih je obiskal Los Angeles, Washington, Philadelphijo, New York in Toronto v Kanadi; povsod se je oglasil pri Slovencih. Dne 8. oktobra je pa odletel iz New Yorka proti Argentini, kjer je že naslednji dan izstopil v Buenos Airesu. „Čakam, da se vrnem na Kitajsko,“ je dejal pri sprejemu.

Eno leto je učil v semenišču Misijonske družbe v Escobarju pri Buenos Airesu, eno leto pa v Asuncionu v Paragvaju. Za letošnje Novo leto se je vrnil v Buenos Aires. Ker je dobro znal tudi francosko in angleško, so ga predstojniki določili za Toronto v Kanadi, da sobratoma pomaga pri delu za slovenske naseljence. Že je imel vidiran potni list in že naročen listek za avion. Pa je kanadski konzulat zahteval radiografijo. Pokazala je, da ima pod pljuči veliko bulo („vodno vrečico“). Sam je rekel, da ima to še iz ječe, kjer je moral ležati brez odeje na kamnitih tleh. Dne 9. marca je bil 4 ure na operacijski mizi; okoli dva litra vode so mu vzeli. Že popoldne mu je pa začelo pešati srce in hrometi drobje. Trpel je, a po svoji navadi ni niti besedice potožil; o svojem obupnem stanju je govoril vedro, kakor da gre za koga drugega, ne zanj. Padal je v nezavest. Ko se je v četrtek zjutraj dobro zavedel, je zaprosil za sveto popotnico. „Pripravljen sem,“ je potem rekel. Popoldne mu je temperatura zrastle na 42 stopinj. Ponoči je izdihnil.

Slovenski izseljenci, zlasti slovenski lazaristi, so z Andrejem Jermanom izgubili duhovnika, ki je zelo mnogo obetal. Za svoj vzvišeni cilj, za poganke misijone, se je kar najbolje pripravil, s svojim notranjim življenjem, svojim zna-

njem in svojo široko razgledanostjo. Bil je lepo in celotno zgrajen značaj, plemenit in požrtvovalen, ves iz enega kova. Gorel je za najvišje vzore: za Boga, za Cerkev, za svoj slovenski narod. Bil je načelen, brez kompromisov in srednje poti. Kar je spoznal za potrebno ali koristno, tega se je takoj z vso dušo oklenil. „Treba je,“ je dejal in takoj zgrabil s svojo močno in trdno voljo. Nase ni nič gledal; bil je zadovoljen z vsem, ni iskal boljšega. Ob smrti ni prav nič imel, tudi toliko ne, kolikor dovoljujejo pravila njegove Družbe. Značilni potezi njegovega značaja sta bili preproščina in iskrenost. Kako je človeka pogledal s svojimi mirnimi, dobrimi, zvestimi očmi! Že kot študenta ga je bila sama možatost. Prostdušno je povedal tudi zelo visokim osebam, kadar je šlo za občo stvar; a se mu je takoj videlo, kako pošteno in nesebično misli. Bil pa je zelo

mehkega srca; takoj so se mu orosile oči. Živel je v tesnem stiku z Bogom in je imel globoko notranje življenje, ki se je pa zelo skrivalo za njegovim naravnim, preprostim značajem. Govoril je malo, držal se resno; bil je pa zelo ljubezniv. Rad je slišal šale in se jim je iz srca nasmejal. Skrbno je gojil krepost pokorščine; tudi v bolnišnici je vse točno ubogal. Njegov predstojnik-vizitator je rekel: „To je bil duhovnik, ki se nikoli ni čez kaj pritožil in čez katerega se noben ni pritožil.“ Kot prijatelj je bil zelo zvest in pozoren.

Zelo je bil vdan v božjo voljo. Misel nanjo ga je držala in tolažila tudi v najhujših preizkušnjah. Tudi nas tolaži, dobri gospod Andrej, ob tvojem tako zgodnjem odhodu. Pri Bogu, ki si ga v srcu, z dejanji in z žrtvami tako zelo ljubil, si zdaj ves in popolnoma srečen.

F. J.

VABILO K PRISTOPU V CIRILMETODIJSKO GIBANJE

Od g. Antona Merkuna, USA, smo prejeli sledeče za objavo:

Vljudno Vam sporočamo, da se je ustanovil odbor za Cirilmetodijsko gibanje za pravični mir in nov družabni red. Ta organizacija ni društvo niti družba, temveč gibanje. Zato ni članov, niti članarine, niti občnega zbora, niti polaganja računov. Tisti, ki pristopijo k temu gibanju, se imenujejo **somišljeniki**, oni, ki se posebno trudijo za to gibanje, se imenujejo **sotrudniki**.

Cirilmetodijsko gibanje goji zlasti tri kreposti: resnico, socialno pravičnost in socialno ljubezen. Bori se za resnico proti lažem in raznim zmotam, proti raznim krivicam za socialno pravičnost in proti sovraštvu za dejansko ljubezen. Vse to delo se vrši na podlagi **družabne strpnosti**, to je, smo do vsakega človeka vljudni, prijazni in postrežljivi.

Cirilmetodijsko gibanje je **nepolitično**. Njegovo delovanje bo sčasoma razdelje-

no na razne odseke. Vsakdo bo deloval v tistem odseku, ki mu je najbolj primeren. Vse delo se vrši prostovoljno brez kakih posebnih obveznosti.

Pri gibanju sodelujejo moški in ženske. Zato vabimo prav vljudno, da pristopite k našemu gibanju. Napišite pristopnico, podpišite jo in navedite natančen naslov. Pričakujemo, da bodo vsi, ki bodo to brali, h gibanju pristopili in še druge pridobili. Zavedajmo se velikih časov, v katerih živimo.

Pristopnica naj bi bila sestavljena tako: Podpisani pristopim k Cirilmetodijskemu gibanju in obljubim, da se bom do smrti boril za resnico, socialno pravičnost in dejansko ljubezen na podlagi družabne strpnosti.

Vso pošto pošiljajte za enkrat na naslov: Cyrill Methodian Movement, 15620 School Ave., Cleveland 10, Ohio, USA.

S Cirilmetodijskim pozdravom: Mir božji z Vami! — Vodstvo.

JUGOSLAVIJA

Poslabšan verski položaj

„Katoliški glas“, Gorica, poroča:

„Zadnje čase se ugotavlja poslabšanje verskega položaja v jugoslovanskem delu goriške nadškofije, ki je pod upravo presvetlega mons. dr. Toroša.

Po določilih cerkvenega prava se morajo vsakotoliko vršiti tako zvane pastoralne konference duhovnikov, pri katerih duhovniki obravnavajo od škofije določena pereča študijska vprašanja pod vodstvom dekanov, ki potem izročijo izdelke škofijskemu ordinariju. Tako so tudi v jugoslovanskem delu goriške nadškofije duhovniki obravnavali v zadnjem času dve vprašanji in sicer: „Kaj zadene po cerkvenih zakonih tiste, ki se polaste cerkvene imovine“ in pa „Kaj je misliti o Cirilmetodijskem gibanju, ki ga država ustanavlja za nji vdano duhovščino“.

Razumljivo je, da se je duhovščina zbrala kakor vedno na te študijske sestanke in razpravljala o postavljenih vprašanih ter izročila dekanom pismene izdelke s pripombami posameznikov.

Človek bi mislil, da taka pastoralna razpravljavanja duhovnikov državnih oblasti ne zanimajo, saj se vrše iz leta v leto no vsem katoliškem svetu. Take stanovske konference bi morale biti toliko bolj opravičene v državi, kjer je uveljavljena ločitev Cerkve od države in kjer vlada tako opevana verska svoboda. Pa ni tako. Zadnje čase, potem ko so se te pastoralne konference izvršile, so politične državne oblasti stonile v dekanijske urade in zahtevale izdelke obeh navedenih snovi ter jih odnesle kot za državo nevarno propagando.

S temi hišnimi preiskavami niso priznali niti presvetlemu gospodu mons. dr. Torošu. Kaj naj človek k temu reče? To naj bi bila ločitev Cerkve od države in tako zatrjevana verska svoboda?

S tem pa ni vse končano. Sedaj so se začela še zasliševanja po župniških, kjer hočejo dobiti „zločince“, ki so sestavili tiste odgovore in dodali pripombe, razumljivo v skladu z določili cerkvenega zakonika, mimo katerega katoliški duhovnik ne sme in ne more.

Res je človek radoveden, kako bodo zašili ljudi, ki so zapisali le to, kar pokornemu katoliškemu duhovniku narekuje ta vest in pamet.

To pa ni edini znak poslabšanja verskega položaja na Goriškem v Jugoslaviji. Letošnje božično zvonjenje za polnočnico, h kateri je prihitelo izredno veliko število ljudi po vseh duhovnijah, je tudi zbolelo oblasti v državi „verske svobode“. Sedaj zaslišujejo duhovščino in vernike ter bodo vse klicali na urad za prekrške, da jim zasolijo take globe, da se jim v bodoče ne bo več ljubilo v zvonike! Dolžijo jih, da so motili mir noči, tako potreben za javno varnost, kakor da bi bili še v času vojnih operacij!

Vrhu tega slišimo, da je državna oblast izgnala iz Renč misijonarja, ki bi moral voditi sv. misijon, češ, da je v vasi nezaželena oseba. Razumljivo! Komunistični oblasti ne more biti zaželen duhovnik, ki prihaja pobijati njihov nauk, da ni Boga in duše! In vendar bi ta oblast hotela veljati za varuhinjo in za oznanjevalko miru in svobode!“

Zaradi slovenske zastave. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru so obsodili na šest mesecev strogega zapora župnika iz Limbuša pri Mariboru Alojza Jesenka. Obdolžili so ga, da je ob prazniku vstaje razobesil slovensko trobojnico brez rdeče zvezde. Obsodba se je seveda glasila, da je kriv zaradi sovražne propagande. Tako je razobešenje slovenske trobojnice v Sloveniji zopet zločin. To se je v zadnjih sto letih naše zgodovine že večkrat zgodilo. Toda vsi preganjalci slovenske zastave so šli v pozabljenje, trobojnica

pa je ostala. Tudi sedaj bo tako. („Katoliški glas“).

Položaj se poostruje. V verskem oziru je onstran meje vedno bolj napeto ozračje. Preiskave in zasliševanja so na dnevnem redu. Duhovnike dolžijo, da ustvarjajo psihozo verskega preganjanja in bodo najbrž proti komu uprizorili kak proces. Kaj bodo duhovniki ustvarjali psihozo preganjanja, ko pa to obstaja že odkar je bila razmejitve? Vsak, ki gre čez mejo in ima odrpote oči, vidi in čuti, da ni verske prostosti. Izjave beguncev so jasne priče. — Zadnje čase je začela zopet ostra gonja proti Vatikanu. Radio in časopisje se v tem odlikujeta. Pravijo, „da je Vatikan proti Jugoslaviji izdrl meč“. Nekje morajo najti razlog, ko poostrijo svoj boj proti Cerkvi. Še vsak, kdor se je zaletal proti Cerkvi, si je razbil glavo — tako govori zgodovina. (Katoliški glas).

Pastirsko pismo. Za letošnji postni čas so jugoslovanski škofje izdali skupno pastirsko pismo, v katerem pojasnjujejo vernikom zelo na dolgo izreden zaklad vere in jih vzpodbujajo, naj ta zaklad ohranjajo in čuvajo.

Franc Sal. Finžgar je pred kratkim praznoval 85-letnico življenja. Komunistični tisk tega jubileja ni prav nič omenjal. Finžgar pripravlja sedaj knjigo svojih spominov.

Ljubljanski škof mons. Vovk je napovedal za letošnje leto birmanja, ki se bodo vršila, „če bo Gospod hotel“ (Jak 4, 15). Izrečno je prepovedal za to priliko vsako zunanjo slovesnost. V letu 1955 je birmal 6.622 vernikov.

Namesto starčkom je letos škof Vovk po zgledu mnogih drugih škofov umival na veliki četrtek noge bogoslovcev, ki so najbližje posvečenju. Tako je odpravil težave, ki so bile v zvezi s prihodom starčkov v Ljubljano, bodočim duhovnikom pa je izkazal bratsko ljubezen.

Dr. Franc Ksav. Lukman je postal apostolski protonotar „ad instar participantium“.

G. Albin Kranjc, župnik v Ročah pri Tolminu, je umrl 18. februarja. Dopol-

nil je komaj 40 let. Doma je bil v Ponikvah, služboval pa je kot kaplan v Idriji. Med vojno je od Nemcev mnogo pretrpel in to trpljenje mu je odprlo prezgodnji grob. 25 sobratov ga je spremlilo k zadnjem počitku v Ponikvah.

Zlatomašnik g. Valentin Batič je dne 18. februarja umrl na Slapu pri Vipavi.

P. Ambrož Remec OFM je v starosti 78 let umrl 9. januarja pri Novi štifti.

G. Janez Drešar, upravitelj na Koprivniku pri Bohinju, je stopil v pokoj. Za upravitelja je bil imenovan Viljem Cunder, upravitelj v Bohinjski Bistrici.

Dr. Franc Ambrožič je bil imenovan za upravitelja v št. Jakobu ob Savi.

G. Stanko Jeglič, bivši upravitelj v Rovtah, je bil pred kratkim izpuščen iz zaporov.

G. Karel Supin, župnik v št. Jakobu ob Savi, je v starosti 72 let umrl dne 1. februarja.

G. Ignacij Omahen, župnik v poklju, je umrl 5. februarja. Dopolnil je 72 let. Umrl je v novomeški bolnišnici.

ARGENTINA

Nova dijakona. 17. marca je laplaški nadškof dr. Antonio José Plaza posvetil v dijakona gg. Marka Mavriča in Jožeta Ranta. Na koncu tega leta bosta prejela mašniško posvečenje. Eden od bogoslovcev je na isti dan prejel zadnja dva nižja redova, štirje pa tonzuro.

KOROŠKA

Duhovniški jubileji. **G. Anton Benetek**, dekan in prošt v Tinjah, bo obhajal zlato mašo 19. julija. — **Srebrni maši** pa bosta obhajala gg. Tomaž Holmar (29. junija) in Filip Millonig (29. junija).

U. S. A.

Lemont. 23. decembra preteklega leta je obhajal svojo 70-letnico p. Gračijan Heric OFM. Istotam je preteklo leto obhajal svojo 60-letnico p. Odilo Hanjšek OFM. Obema sobratoma naše iskrene čestitke in še na mnogata leta!

NOVE KNJIGE

Ivan Ahčin: Sociologija. Druga knjiga, drugi snopič. Založila in izdala Družabna pravda, Buenos Aires, 1955, strani 468.

Komaj smo prejeli in prebrali prvi snopič druge knjige dr. Ahčinove Sociologije, že je pred nami drugi snopič, skoraj za sto strani obširnejši od prvega. V istem letu dve tako obširni knjigi ni kar tako. In to v emigraciji, kjer izdajanje vsake slovenske knjige spremljajo velike žrtve in revščina. Ta novi snopič Sociologije je nov dokaz pridnosti našega sociološkega pisatelja, Družabni pravdi pa je najlepše izpričevalo za zvesto in vztrajno izpolnjevanje njenega poslanstva. Bog daj, da bi mogle kmalu iziti še nadaljne knjige Ahčinove Sociologije in bo potem samo želeti, da bi to veliko slovensko sociološko delo imelo časten prostor v knjižnici vsakega našega rojaka, zlasti še v knjižnicah sobratov duhovnikov.

Knjiga je pisana tako preprosto in razumljivo, da morejo seči s koristjo po njej tudi neizobraženci. Prav te vrste sociološko delo je zelo manjkalo v naši literaturi.

Knjiga je razdeljena na tri dele.

V prvem delu govori o državi: Pomen države in njen izvor, smoter države, naloge države, pravice države, oblasti v državi, o funkcijah državne oblasti, odpor proti oblasti, moderna država, totalitarna država.

Drugi del ima naslov: Mednarodna družba. Razpravlja o osnovah mednarodne družbe, o pogojih za mednarodno vzajemnost, o miru in vojni in o organizaciji mednarodnega življenja.

Tretji del nas seznani z razmerjem religije do družbe: Sociologija religije, zmotne teorije o izvoru religije, reli-

gija pri najstarejših rodovih, mono-teizem pri najstarejših rodovih, religija in razčlenitev družbe, krščanstvo iz sociološkega vidika, pravoslavje in družba, protestantizem in družba, katolicizem in družba, Cerkev in država, Cerkev in država v zgodovini.

Pri vsakem delu je navedena zelo obširna bibliografija.

Kakor prejšnji ima tudi ta snopič na koncu stvarno kazalo o obdelani snovi. S tem nam je zelo olajšano iskanje snovi pri izdelovanju govorov in pisanju člankov sociološke vsebine. Zelo prav in primerno bi bilo, da bi zadnja knjiga Sociologije imela stvarno kazalo snovi vseh knjig. Pri imenih bi bilo označeno, v kateri knjigi in na kateri strani se razpravlja o dotični snovi.

Snov tega snopiča Ahčinove Sociologije je zelo aktualna zlasti danes. Duhovniki smo z njo na splošno zelo malo seznanjeni in imamo zelo zmešane pojme zlasti o snovi prvega dela te knjige. Zato je toliko bolj potrebno, da si knjigo vsak nabavi in jo preštudira. Priporočimo jo tudi našim laikom, zlasti članom KA!

G. prof. Ahčinu smo za njegov trud zelo hvaležni. Bog mu daj dovolj moči in vztrajnosti, da bi mogel svoje sociološko delo še veliko let nadaljevati in ga izpopolnjevati! Velika škoda je, da med mladimi duhovniki ni menda nikogar, ki bi se posebej zanimal za to stroko. Cerkev polaga danes zelo veliko važnost na študij socialnega vprašanja.

Tako samo nekaj misli ob izidu te nove knjige. Kritiko in globljo presojo prenuščam komu drugemu, ki je za to bolj sposoben. Avtor knjige bo vsake pametne kritike gotovo zelo vesel.

Jože Guštin

Duhovnik mora imeti več dela, kakor ga more izvrševati. Kakor hitro se ga polasti lenoba, se priplazijo od vseh strani vse vrste slabosti, nečiste skušnjave in druge.

Sv. Vincencij Pavelski

PO KATOLIŠKEM SVETU

DUHOVNIK — „ANGEL OTROK“

„Blagor usmiljenim, zakaj ti bodo usmiljenje dosegli“ (Mt 5, 7).

Pokojni italijanski duhovnik Carlo Gnocchi, o katerem je zadnje tedne pisalo časopisje po vsem svetu, je gotovo deležen božjega usmiljenja, saj se je njegovo usmiljeno duhovniško srce vse žrtvovalo za druge in še po smrti ni hotelo mirovati.

Carlo Gnocchi je bil med zadnje vojne kaplan italijanske armade. V stražni zimi na ruskih stehah, ko se je nemško-italijanska vojska umikala proti zahodu, si je nakopal bolezen, ki ga ni več zapustila. Po vojni se je popolnoma posvetil trneči mladini. Neizmerno ljubezen do trpečih otrok in neomajna vera v božjo previdnost sta ga pri tem vodila. V svojih zavodih v Milanu, Turinu, Inverigu, Cassanu, Pessanu in Ariosu je imel nad tri tisoč malih vojnih poablencev, za katere je očetovsko skrbel duhovno in materialno.

Zadnja leta so mu mnogi priporočali počitek in zdravljenje, pa se njegovo usmiljeno srce ni moglo ločiti od pooblene mladine. „Poskrbel sem za male poablence, sedaj pa so še paralični otroci, ki čakajo moje pomoči.“ Tako je odgovarjal in je bil na delu, dokler ga nekaj tednov pred smrtjo niso s silo odpeljali na milansko kliniko, kjer so zdravniki takoj izrekli nad njih smrtno obsodbo. Rak mu je razjedel že skoro vse telo, le oči so mu še ostale zdrave in je malo pred smrtjo izrazil željo, naj bi mu s pomočjo operacije po smrti izrezali roženici in ju presadili dvema njegovima slepima gojencema. Umrli je 28. februarja. Takoj po smrti je zdravnik prof. Galeazzi izvršil prenos očesnih roženic. Operacija se je posrečila in sta zopet dobila vid slepi dvanajstletni deček Silvio Collagrande in osemnajstletna dekle Amabile Battistella.

Po zdravniški diagnozi je bolniku

prvi sporočil, da ni več nobene rešitve milanski nadškof mons. Montini. Gnocchi je mirno odgovoril: „Blagoslovljena naj bo božja volja! Sem duhovnik in prosim Boga, da bi umrl v milosti njegovega duhovništva! Pomagajte mi, da bom prav umrl.“ Z veseljem je trpel silne muke boleznin in tako ločen od svojih ljubljernih otrok še bolj razumel njih trpljenje.

V svoji knjigi „Pedagogija trpljenja nedolžnih“ je zapisal: „Naše zunanje zadržanje do trpečega otroka mora prevladovati globoki čut spoštovanja in občudovanja, skoro bi rekel češčenja. Kajti v trpečem otroku ne smemo gledati samo otroka, predčasno poklicanega, da sodeluje v veliki armadi človeškega trpljenja, ampak nedolžno jagnje, ki očiščuje in rešuje po velikih besedah Kristusovih: živa žrtev trpeče nedolžnosti za grešno človeštvo.“

O duhovniku Gnocchiju, ki mu je svetovno časopisje nadejalo naziv „angel otrok“, naj bi imeli tudi slovenski duhovniki en zgled več, kako moramo v svoji službi pozabljati nase in se vse žrtvovati za duhovno in telesno dobro drugih, zlasti tistih, ki si sami ne morejo pomagati — bolnikov.

STOLETJE BEGUNCEV

Revija „Herder-Korrespondenz“ je je prinesla letos v januarski številki sledečo statistiko beguncev:

Evropa

Zapadna Nemčija: 10.000.000; Sovjetski del: 4.000.000; Italija: 500.000; Velika Britanija: 400.000; Avstrija: 300.000; Francija: 300.000; Turčija 250 tisoč; Belgija: 500.000; Švedska: 42.000; Grčija: 38.000; Holandija: 7.500.

Azija

Kitajska-Formoza: 20.000.000; Indija-Pakistan: 12.000.000; Japonska: 6 milijonov; Koreja: 5.000.000; Vietnam: 3.000.000; Egipt: 250.000; Libanon: 140 tisoč; Sirija: 90.000; Izrael: 45.000; Irak: 25.000.

V Evropi in Aziji je moralo od leta 1912 dalje zapustiti svoje domove in bežati 90 milijonov ljudi. Danes je še 55 milijonov ljudi v begunstvu.

RAZŠIRJENOST KOMUNIZMA PO SVETU

Ista nemška katoliška revija prinaša podatke o razširjenosti komunizma po svetu.

Kratice: kom. — organizirani komunisti; kgl. — komunistični glasovi pri zadnjih parlamentarnih volitvah; kp. — število komunističnih poslancev v parlamentu; prepov. — prepovedana komunistična stranka; število komunističnih glasov v odstotkih.

Evropa

Islandija: kom. 1000, kgl. 12.000, 10 odst., kp. 7 (od 50); Norveška: kom. 8.000, kgl. 90.000, 4,3%, kp. 3 (od 150); Švedska: kom. 30.000, kgl. 167.000, 4,4%, kp. 5 (od 230); Finska: kom. 50.000, kgl. 432.000, 25%, kp. 43 (od 200); Irska: kom. 150; Velika Britanija: kom. 350.000, kgl. 33.000, 0,12%; Danska: kom. 16.000, kgl. 94.000, 4,3%; kp. 8 (od 151); Belgija: kom. 25.000, kgl. 99.999, 1,90%, kp. 4 (od 210); Holandija: kom. 33.000, kgl. 329.000, 2,2%, kp. 6 (od 100); Zapadna Nemčija: kom. 100 tisoč, kgl. 607.000, 2,2%; Francija: kom. 400.000, kgl. 4.900.000, 26%, kp. 96 (od 627); Luksemburg: kom. 500, kgl. 11 tisoč, 8,9%; kp. 4 (od 165); Švica: kom. 8.000, kgl. 30.000, kp. 5 (od 196); Italija: kom. 2.000.000, kgl. 6.100.000, 23%, kp. 143 (od 590); Grčija: kom. ca. 20 tisoč, kgl. 180.000, 11%; Portugal: kom. ca. 4.000, prepov.; Španija: ca. 10.000, prepov.

Azija

Japonska: kom. 80.000, kgl. 656.000, 1,9%, kp. 1 (od 466); Burma: kp. 4; Filipini: kom. 15.000, prepov.; Thailand: kom. 6.000, kgl. ca. 3.000.000 simpati-

zerjev; Indonezija: kom. 160.000, kp. 42; Malaja: kom. 5.000, prepov.; Turčija: malenkost, prepov.; Sirija: kom. 10.000 prepov.; Irak: kom. ca. 12.000, prepov.; Afganistan: malenkost; Indija: kom. ca. 50.000, kgl. 6.000.000, 5,8%, kp. 26 (od 489); Libanon: kom. 8.000, prepov.; Izrael: kom. 4.000, kgl. 33.000, 5%, kp. 6 (od 120); Jordanija: kom. ca. 2.000, prepov.; Perzija: kom. 80.000, prepov.; Pakistan: 5.000, prepov.; Ceylon: kom. 5.000, kgl. 340.000, 18,8%.

Avstralija

Kom. 6.000, kgl. 46.000, 0,95%.

Afrika

Ima okrog 30.000 komunistov, ki praktično niso organizirani. (To skoraj ni verjetno. Če bi ne bili dobro organizirani, bi ne mogli voditi vseh vstaj in uporov na vseh koncih kontinenta, kakor nam časopisi dnevno poročajo. Op. ur.).

Amerika

USA: kom. 60.000, prepov.; Kanada: 10.000; Meksika: 5.000; Kuba: 30 tisoč; Dominikanska republika: malenkost, prepov.; Haiti, malenkost, prepov.; Guatemala: kom. 500, prepov.; Honduras: malenkost, prepov.; Nikaragua: malenkost, prepov.; Costa Rica: kom. 5.000, prepov.; Panama: kom. 1.000; Kolumbija: kom. 5.000; Venezuela: kom. 20.000, prepov.; Ekvador: kom. 5.000, kp. 5 (od 108); Perú: kom. 10.000, prepov.; Bolivija: kom. 2.000, prepov.; Čile: kom. 40.000, kp. 10 (od 188), prepov.; Argentina: kom. 40.000; Paragvaj: kom. 2.000, prepov.; Urugvaj: kom. 15.000, kgl. 19.000, 2,3%, kp. 2 (od 130); Brazilija: kom. 60.000, kp. 1 (od 343), prepov.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniški odbor (dr. Ivan Ahčin, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Salguero, calle Salguero 1506, Buenos Aires, Argentina

